

Culturele Antropologie

**Faculteit der Sociale Wetenschappen,
Radboud Universiteit Nijmegen**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q309

© 2012 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie en de masteropleiding Anthropology and Development Studies van de Radboud Universiteit Nijmegen	5
Administratieve gegevens van de opleidingen.....	5
Administratieve gegevens van de instelling	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen.....	6
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie	6
Samenvattend oordeel van de commissie	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling	14
Bijlagen	39
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie	41
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader	43
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	49
Bijlage 4: Overzicht van de programma's	53
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	57
Bijlage 6: Bezoekprogramma	63
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten	65
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen	67

Dit rapport is vastgesteld op 12 december 2012.

Rapport over de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie en de masteropleiding Anthropology and Development Studies van de Radboud Universiteit Nijmegen

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie

Naam van de opleiding:	Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie
CROHO-nummer:	50035
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	WO
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	geen
Locatie(s):	Nijmegen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2013

Masteropleiding Anthropology and Development Studies

Naam van de opleiding:	Anthropology and Development Studies
CROHO-nummer:	60253
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	WO
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Anthropology - Development Studies
Locatie(s):	Nijmegen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2013

Het bezoek van de visitatiecommissie Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen vond plaats op 21 mei 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Radboud Universiteit Nijmegen
Status van de instelling:	bekostigd
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De commissie die de bachelor- en masteropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie van de Radboud Universiteit Nijmegen beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. André Droogers (voorzitter), emeritus hoogleraar Culturele Antropologie, Vrije Universiteit;
- Prof. dr. Rik Pinxten, hoogleraar Culturele Antropologie, Universiteit Gent;
- Dr. Alexandra Pillen, universitair docent Medische Antropologie, University College London;
- Ir. Adrie Papma, zakelijk directeur Oxfam/Novib NL;
- Reinout Meijnen MA, alumnus Culturele Antropologie, Universiteit Leiden.

Dr. Floor Meijer, medewerker van QANU, ondersteunde de commissie als secretaris.

Het College van Bestuur van de Radboud Universiteit Nijmegen en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen. De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

De beoordeling van de bachelor- en masteropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie van de Radboud Universiteit Nijmegen was onderdeel van een clusterbeoordeling. In het kader van deze clustervisitatie beoordeelde de visitatiecommissie Culturele Antropologie 2012 in totaal 13 opleidingen Culturele Antropologie aan vijf deelnemende universiteiten, te weten de Radboud Universiteit Nijmegen, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Utrecht en de Universiteit Leiden.

De commissie voor de clusterbeoordeling Culturele Antropologie bestond uit in totaal tien commissieleden:

- Prof. dr. André Droogers (voorzitter bezoek RU, UvA, LEI en UU), emeritus hoogleraar Culturele Antropologie, Vrije Universiteit;
- Prof. dr. Michiel Baud (voorzitter bezoek VU), hoogleraar Latijns-Amerikastudies en directeur van het Centrum voor Studie en Documentatie van Latijns-Amerika (CEDLA), Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Rik Pinxten, hoogleraar Culturele Antropologie, Universiteit Gent;
- Dr. Alexandra Pillen, universitair docent Medische Antropologie, University College London;
- Ir. Adrie Papma, zakelijk directeur Oxfam/Novib NL;

- Prof. dr. Inge Hutter, hoogleraar Demografie en decaan van de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. Hastings Donnan, hoogleraar Anthropology, Queen's University Belfast en co-director van het Centre for International Borders Research;
- Prof. dr. Mark Nichter, hoogleraar Anthropology, Public Health and Family Medicine, Universiteit van Arizona;
- Reinout Meijnen MA, alumnus Culturele Antropologie, Universiteit Leiden;
- Charlotte Kemmeren MSc, alumnus Social and Cultural Anthropology, Vrije Universiteit Amsterdam en alumnus Human Geography, Universiteit van Amsterdam

Voor ieder bezoek werd, rekening houdend met eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid, een (sub)commissie samengesteld. Omdat commissievoorzitter prof. André Droogers gastonderzoeker is aan de Vrije Universiteit en dus niet onafhankelijk is voor die instelling, heeft prof. Michiel Baud tijdens het bezoek aan de VU het voorzitterschap waargenomen.

Coördinator van de clustervisitatie Culturele Antropologie was dr. Floor Meijer, medewerker van QANU. Zij was tevens de projectleider van het bezoek aan de Radboud Universiteit Nijmegen en de Vrije Universiteit Amsterdam. Tijdens de overige bezoeken was drs. Titia Busing als projectleider aanwezig. Om de continuïteit te waarborgen voerden beide projectleiders herhaaldelijk overleg. De coördinator was bovendien aanwezig bij de eindvergadering van alle bezoeken binnen het cluster.

Inhoudelijke voorbereiding commissie

Ter inhoudelijke voorbereiding op de visitatiebezoeken heeft de projectleider de door de opleidingen opgestelde kritische reflecties gecontroleerd op kwaliteit en volledigheid en doorgestuurd naar de deelnemende commissieleden. De commissieleden lazen de kritische reflecties en formuleerden naar aanleiding van de inhoud vragen. De projectleider verzamelde de vragen en groepeerde deze naar onderwerp en/of gespreksgering.

Naast de kritische reflecties lazen de commissieleden gezamenlijk vijftien scripties per opleiding. Wanneer voor een instelling drie of meer opleidingen moesten worden beoordeeld, bestudeerde de commissie voor de eerste en tweede opleiding elk vijftien scripties en voor aanvullende opleidingen tenminste acht scripties elk. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers.

Op 20 april 2012 vond een startvergadering van de visitatiecommissie Culturele Antropologie plaats. Tijdens deze vergadering werd de commissie formeel geïnstalleerd en werden taken en werkwijze van de commissie besproken. Ook werd het voorstel voor het Domeinspecifieke Referentiekader Culturele Antropologie vastgesteld. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bezoek Radboud Universiteit Nijmegen

Voorafgaand aan het bezoek maakte de coördinator in samenspraak met de commissievoorzitter en de deelnemende instellingen programma's voor de (dag)indeling van de visitatie. Het bezoekprogramma voor de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie en de masteropleiding Anthropology and Development Studies van de Radboud Universiteit Nijmegen is in dit rapport opgenomen als Bijlage 6.

Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie de opleidingen verzocht om op basis van het criterium van representativiteit gesprekspartners te selecteren. De stelregel was om van gedachten te wisselen met studenten uit alle studiejaar en met docenten en studiebegeleiders van alle betrokken opleidingen. Ruim voor het bezoek ontving de commissie een overzicht van de geselecteerde gesprekspartners, waarmee zij vervolgens instemde. Gedurende het bezoek sprak de commissie achtereenvolgens met een representatieve vertegenwoordiging van het faculteit- en opleidingsbestuur, studenten, docenten, leden van de opleidings- en examencommissie, alumni en opnieuw met het management.

Tijdens het bezoek bestudeerde de commissie bovendien het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij studenten en docenten gelegenheid om – buiten de reguliere gesprekken om – tijdens een spreekuur met de commissie van gedachten te wisselen. Van dit spreekuur is geen gebruik gemaakt.

Het laatste deel van het bezoek heeft de commissie gebruikt voor een interne vergadering waarin de bevindingen werden besproken. Het bezoek werd afgesloten met een openbare mondelinge rapportage van de eerste indrukken en algemene waarnemingen door de commissievoorzitter.

Rapportage

Op basis van de bevindingen van de commissie heeft de projectleider een conceptrapport opgesteld. Dit rapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is dit aan de betrokken faculteit voorgelegd met het verzoek om het rapport te controleren op feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is vervolgens besproken met de voorzitter en, waar nodig, met de overige commissieleden. Daarna is het rapport definitief vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie over de gelijknamige bachelor- en masteropleiding van de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat beide opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De opleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (CAOS) van de Radboud Universiteit Nijmegen (RU) is een generieke bacheloropleiding. Sinds kort gaan de voorheen gescheiden bachelorvarianten Culturele Antropologie (CA) en Ontwikkelingssociologie (OS) samen in één integraal programma dat als uiteindelijk doel heeft om studenten op te leiden in het omvangrijke domein van zowel culturele antropologie als ontwikkelingsstudies. Deze keuze is in economisch en inhoudelijk opzicht goed te verdedigen. Wel meent de commissie dat het opleidingsmanagement er goed aan zou doen de disciplinaire identiteiten sterker neer te zetten, onder meer door de beide hoofdthema's, cultuur en ontwikkeling, beter te conceptualiseren. Een goed gewaarborgde disciplinaire eigenheid vormt immers een basisvoorwaarde voor het leggen van succesvolle dwarsverbanden en het van daaruit weer voeden van die eigenheid.

De bacheloropleiding beschikt over helder gedefinieerde, doordachte eindkwalificaties die in overeenstemming zijn met het domeinspecifiek referentiekader, de collectieve *benchmark* voor antropologie van de Quality Assurance Agency en de algemene internationale standaarden voor wetenschappelijk onderwijs zoals vervat in de Dublin-descriptoren. Als gevolg van recente conclusies over de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt, zijn de eindkwalificaties met ingang van het lopende collegejaar zodanig gewijzigd dat ze niet langer alleen refereren aan wetenschappelijke kennis en vaardigheden, maar ook aan de toepassing daarvan in de beleidspraktijk. De commissie vindt dit een gerechtvaardigde keuze. Desalniettemin meent zij dat de balans tussen academische kennisverwerving en de training in oplossingsgerichtheid zorgvuldig in het oog gehouden moet worden om te voorkomen dat die naar de laatste kant doorslaat.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het bachelorprogramma is een cumulatief curriculum waarin vier maatschappelijke domeinen (*cultuur, sociale relaties, politiek en economie*) centraal staan. Deze domeinen worden in het eerste bachelorjaar geïntroduceerd en in het vervolg van de opleiding nader uitgewerkt. De drie pijlers waarop het curriculum rust zijn (1) theoretische vorming, (2) thematische probleemveldgerichte vorming en (3) onderzoeksvaardigheden. Daarnaast is er een vrije minorruimte van 24 EC, die studenten kunnen invullen met de minor 'Beleid' of met keuzeonderdelen van andere opleidingen.

In studiejaar 2011-2012 is het langlopende proces van het samengaan van Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie voltooid met de invoering van één geïntegreerd

derde bachelorjaar. Na bestudering van de inhoud van de verschillende cursussen concludeert de commissie dat, om een verantwoorde uitwisseling te garanderen, een strengere bewaking van de kernidentiteit van beide subdisciplines nodig is. Een sleutel hiertoe vormt de literatuur die studenten wordt aangeboden. Door studenten naast recente publicaties ook de klassieke, vormgevende werken van het vakgebied te laten lezen, krijgt de eigen disciplinaire identiteit veel sterker gestalte dan op dit moment het geval is. Onderdelen van het huidige bachelorcurriculum die er wat de commissie betreft in positieve zin uitspringen, zijn de leerprojecten, waarin alle geformuleerde eindkwalificaties samenkomen. Het perspectief van de arbeidsmarkt zou in het bachelorcurriculum meer aandacht mogen krijgen, bijvoorbeeld door het aanbieden van een loopbaanoriëntatie-cursus.

Naar oordeel van de commissie hanteert de opleiding een duidelijk herkenbaar didactisch concept, dat doorklinkt in de inzet van activerende werkvormen. Kleinschaligheid, nauwe staf-studentcontacten en een over de hele linie genomen goede sfeer zijn zeer positieve aspecten van de beide Nijmeegse opleidingen. Op de studeerbaarheid van de opleiding hebben deze kenmerken een gunstig effect: het rendement van de bacheloropleiding na vier jaar is conform de streefcijfers. Jammer is wel dat men er niet in slaagt om studenten na de bacheloropleiding vast te houden.

De commissie concludeert dat er sprake is van voldoende gekwalificeerde, betrokken en enthousiaste docenten, die dankzij hun betrokkenheid bij (met name) het NISCO in staat zijn om de gewenste koppeling tussen onderzoek en onderwijs vorm te geven. Voor de horizontale beleidsbepaling en de sterke rol van het middenkader heeft de commissie sympathie, al meent zij dat de vier bij de opleidingen betrokken hoogleraren sterker van zich zouden kunnen laten horen en dat de OLC een onafhankelijker koers zou moeten varen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetsprocedures zijn fair en functioneel en de rollen van de verschillende betrokken gremia zijn helder gedefinieerd. Er wordt een mix van toetsvormen gehanteerd die goed aansluit op de vakinhoud, de gestelde leerdoelen en het niveau van studenten. Nagenoeg ieder vak wordt met twee verschillende toetsvormen afgesloten en bovendien wordt gewerkt met het vier-ogenprincipe, waarbij docenten tentamens in overleg samenstellen en beoordelen. Bij het beoordelen van scripties wordt gebruik gemaakt van standaard beoordelingsformulieren en wordt een tweede beoordelaar ingezet. Zeer positief is dat de examencommissie zich als onderdeel van het nieuwe toetsbeleid actief bezighoudt met de kwaliteit van tentamens.

Na het bestuderen van een selectie van recente bachelorscripties stelt de commissie vast dat studenten bij afronding van de opleiding beschikken over de kennis en vaardigheden die hen kwalificeren voor verdere studie of het betreden van de arbeidsmarkt. De commissie was het in grote lijnen eens met de door de begeleiders toegekende cijfers. Eén van de bestudeerde scripties was wat de commissie betreft onvoldoende (een 5). In de scripties zag de commissie een goede representatie en analyse van interviews en andere empirische data – waarschijnlijk een gevolg van de aandacht hiervoor binnen de drie leerprojecten. Minder te spreken was de commissie over de conceptuele diepgang en het gebrekkige niveau van afwerking. Wat haar betreft zouden begeleiders er strenger op moeten toezien dat fouten en slordigheden in de laatste versie gecorrigeerd zijn.

Omdat de bacheloropleiding (nog) niet als eindonderwijs wordt beschouwd, is weinig informatie bekend over de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Het overgrote deel van de alumni stroomt door naar vervolgopleidingen alvorens de arbeidsmarkt te betreden.

Masteropleiding Anthropology and Development Studies

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

In de eenjarige Engelstalige masteropleiding Anthropology and Development Studies staan de thema's *mobiliteit en migratie* en *internationale ontwikkelingsvraagstukken* centraal, terwijl traditioneel ook veel aandacht wordt besteed aan Australië en de Pacific. Deze thematiek, en de recente keuze voor meer focus op de eigen westerse samenleving binnen de specialisatie *Anthropology*, vindt de commissie relevant. Wel mist zij binnen de opleiding een bredere visie. Zij acht het van belang dat duidelijker gereflecteerd wordt op de eigen positie in het (inter)nationale veld en het soort sociale wetenschap dat de opleiding wil bedrijven.

De masteropleiding beschikt over helder gedefinieerde, doordachte eindkwalificaties die in overeenstemming zijn met het domeinspecifiek referentiekader, de collectieve *benchmark* voor antropologie van de Quality Assurance Agency en de algemene internationale standaarden voor wetenschappelijk onderwijs zoals vervat in de Dublin-descriptoren. Als gevolg van recente conclusies over de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt, zijn de eindkwalificaties met ingang van het lopende collegejaar zodanig gewijzigd dat ze niet langer alleen refereren aan wetenschappelijke kennis en vaardigheden, maar ook aan de toepassing daarvan in de beleidspraktijk. De commissie vindt dit een gerechtvaardigde keuze. Desalniettemin meent zij dat de balans tussen academische kennisverwerving en de training in oplossingsgerichtheid zorgvuldig in het oog gehouden moet worden om te voorkomen dat die naar de laatste kant doorslaat.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

In de masteropleiding kiezen studenten direct voor een van beide afstudeerrichtingen, *Anthropology* of *Development Studies*. Hoewel anders ingevuld, kennen beide richtingen een vergelijkbaar opgezet programma, dat berust op de drie pijlers theorie, themavelden en methoden/technieken. De integratie van onderzoek en onderwijs acht men van groot belang. Het onderwijsprogramma, met zijn richtinggevende thema's *mobiliteit en migratie* en *internationale ontwikkelingsvraagstukken*, sluit nauw aan bij de onderzoeksprogramma's van het NISCO, het onderzoeksinstituut van de Faculteit der Sociale Wetenschappen. De commissie is over het algemeen positief over deze aangebrachte focus, maar concludeert dat de gekozen thema's beter getheoretiseerd zouden kunnen worden. Een sleutel hiertoe vormt de literatuur die studenten wordt aangeboden. Het perspectief van de arbeidsmarkt zou in het mastercurriculum meer aandacht mogen krijgen.

Naar oordeel van de commissie hanteert de opleiding een duidelijk herkenbaar didactisch concept, dat doorklinkt in de inzet van activerende werkvormen. Kleinschaligheid, nauwe staf-studentcontacten en een over de hele linie genomen goede sfeer zijn zeer positieve aspecten van de Nijmeegse masteropleiding. Op de studeerbaarheid van de opleiding hebben deze kenmerken een gunstig effect: het rendement van de masteropleiding is in orde. Wel zorgwekkend is de achterblijvende instroom: tussen 2002-2003 en 2010-2011 viel het aantal instromers terug van 59 naar 19. Wat de commissie betreft zou een sterkere profilering van de specialisatiethema's van de masteropleiding kunnen helpen om (internationale) studenten over de streep te trekken.

De commissie concludeert dat er sprake is van voldoende gekwalificeerde, betrokken en enthousiaste docenten, die dankzij hun betrokkenheid bij (met name) het NISCO in staat zijn om de gewenste koppeling tussen onderzoek en onderwijs vorm te geven. Voor de horizontale beleidsbepaling en de sterke rol van het middenkader heeft de commissie

sympathie, al meent zij dat de vier bij de opleidingen betrokken hoogleraren sterker van zich zouden kunnen laten horen en dat de OLC een onafhankelijker koers zou kunnen varen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetsprocedures zijn fair en functioneel en de rollen van de verschillende betrokken gremia zijn helder gedefinieerd. Er wordt een mix van toetsvormen gehanteerd die goed aansluit op de vakinhoud, de gestelde leerdoelen en het niveau van studenten. Nagenoeg ieder vak wordt met twee verschillende toetsvormen afgesloten en bovendien wordt gewerkt met het vier-ogenprincipe, waarbij docenten tentamens in overleg samenstellen en beoordelen. Bij het beoordelen van scripties wordt gebruik gemaakt van standaard beoordelingsformulieren en wordt een tweede beoordelaar ingezet. Zeer positief is dat de examencommissie zich als onderdeel van het nieuwe toetsbeleid actief bezighoudt met de kwaliteit van tentamens.

Na het bestuderen van een selectie van recente masterscripties stelt de commissie vast dat studenten bij afronding van de opleiding beschikken over de kennis en vaardigheden die hen kwalificeren voor het betreden van de arbeidsmarkt. De commissie was het in grote lijnen eens met de door de begeleiders toegekende cijfers. Een positief aspect vond zij de goede representatie en analyse van interviews en andere empirische data. Minder te spreken was de commissie over de conceptuele diepgang en het gebrekkige niveau van afwerking. Wat haar betreft zouden begeleiders er strenger op moeten toezien dat fouten en slordigheden in de laatste versie gecorrigeerd zijn.

De positie van alumni op de arbeidsmarkt kan ook gezien worden als bewijs van het realiseren van de eindkwalificaties. Hoewel met name afgestudeerde antropologen als gevolg van de breedte van de opleiding moeite hebben met het vinden van passend werk, lopen ze hun aanvankelijke achterstand na enige tijd volledig in. De sterkere focus op de arbeidsmarkt die uit het nieuwe curriculum spreekt is volgens de commissie gunstig, maar zou verder mogen worden uitgewerkt, bijvoorbeeld in het aanbieden van loopbaanoriëntatie.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Anthropology and Development Sociology:

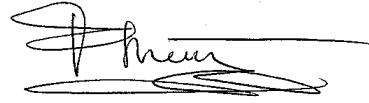
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 12 december 2012

Prof. dr. André Droogers

Dr. Floor Meijer

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

De bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (CAOS) van de Radboud Universiteit Nijmegen (RU) is een generieke bacheloropleiding die voorbereidt op de eenjarige Engelstalige masteropleiding Anthropology and Development Studies. Omdat de bachelor- en masteropleidingen zijn ontworpen als complementaire programma's worden zij in één rapport besproken. Dit houdt in dat de bevindingen en overwegingen van de commissie voor zowel de bachelor- als de masteropleiding gelden, tenzij dit anders is aangegeven. In navolging van de voorkeur van de opleidingen zelf wordt hieronder gesproken van 'ontwikkelingsstudies' in plaats van 'ontwikkelingssociologie'.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1 Bevindingen

Deze standaard bevat het oordeel van de commissie over het profiel en de oriëntatie van de opleidingen (1.1.1), het domeinspecifiek referentiekader (1.1.2), de geformuleerde eindkwalificaties (1.1.3) en de relatie tussen eindtermen en beroepspraktijk (1.1.4).

1.1.1 Profiel en oriëntatie

De Nijmeegse bachelor- en masteropleiding zijn een geïntegreerde voortzetting van de voor 2002 gescheiden opleidingen Culturele Antropologie (CA) en Ontwikkelingsstudies (OS). In de bacheloropleiding gaan de richtingen samen in één integraal programma dat als uiteindelijk doel heeft om studenten op te leiden in het omvangrijke domein van de culturele antropologie en ontwikkelingsstudies. In de thematisch georiënteerde masteropleiding maken studenten een keuze voor ofwel de afstudeerrichting *Anthropology* of voor *Development Studies*. Hier zijn respectievelijk de thema's *mobiliteit en migratie* en *internationale ontwikkelingsvraagstukken* richtinggevend.

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het profiel van beide opleidingen heeft de commissie een aantal aspecten in overweging genomen. Voor de bacheloropleiding kwam in het bijzonder de keuze voor een gezamenlijk CA-OS-programma aan de orde. Voor beide opleidingen stond de commissie stil bij de wijze waarop antropologie en ontwikkelingsstudies geconceptualiseerd worden en de visie op de eigen plaats binnen het vakgebied die daaruit naar voren komt.

Tijdens het visitatiebezoek sprak de commissie uitvoerig met management en staf over de keuze om culturele antropologie en ontwikkelingssociologie in één bacheloropleiding samen te brengen. In deze gesprekken werd de complementariteit van beide disciplines telkens sterk benadrukt. Het samengaan van twee specialisaties heeft volgens het opleidingsmanagement een proces van uitwisseling tot stand gebracht waarmee beide benaderingen hun voordeel doen.

Dit geldt met name voor de gekozen invalshoek. Nu de financieringsmogelijkheden voor fundamenteel antropologisch onderzoek teruglopen, heeft de culturele antropologie volgens

het opleidingsmanagement baat bij de praktische, oplossingsgerichte insteek van de ontwikkelingsstudies. Anderzijds kunnen de ontwikkelingsstudies profiteren van de inhoudelijke diepgang van de culturele antropologie. De uitwisseling wordt ook doorgetrokken naar het inhoudelijke niveau. Beide vakgebieden groeien naar elkaar toe. In de ontwikkelingsstudies spelen thema's als cultuur en religie steeds vaker een rol, terwijl het klassieke object van de culturele antropologie, de studie van cultuur, in toenemende mate wordt beïnvloed door processen van ontwikkeling en globalisering.

In algemene zin juicht de commissie de zoektocht naar samenhang van de disciplines toe. Zij waardeert de voorgestane breedte, die voor een aantal van de studenten die zij sprak bij uitstek de reden was om voor de Nijmeegse bacheloropleiding te kiezen. Ook vindt de commissie het nuttig dat studenten vanuit de antropologische invalshoek de diepte in gaan, terwijl de ontwikkelingssociologie hun tegelijkertijd leert om theoretische kennis toe te passen op beleidskwesties. Hiermee doet de bacheloropleiding een voor studenten wenselijke handreiking naar de arbeidsmarkt.

Wel meent de commissie dat de eigenheid van beide subdisciplines overeind moet blijven, juist omdat die de grondstof is voor samenwerking. Het kunnen leggen van dwarsverbanden vraagt in de eerste plaats om sterk gedefinieerde disciplinaire kernidentiteiten. Als het resultaat van disciplinaire uitwisseling is dat een synthesevak 'ontwikkelingsantropologie' ontstaat, zou dit wat de commissie betreft een ongewenste versmalling betekenen.

Op basis van het materiaal dat zij inzag, concludeert de commissie dat in het bijzonder de culturele antropologie in de beide Nijmeegse opleidingen niet bijzonder sterk is geconceptualiseerd. Ter illustratie wijst zij op de 'signalementen' van de disciplines die zijn opgenomen in de kritische reflectie. Terwijl de ontwikkelingsstudies hier accuraat worden omschreven als een vakgebied dat zich richt op de normatieve bestudering van processen van ontwikkeling en onderontwikkeling, vindt de commissie de typering van de culturele antropologie, waarin sprake is van een meervoudig cultuurbegrip en een vergelijkend perspectief met een focus op de studie van patronen, te beperkt en te statisch van aard. In de sterk geglobaliseerde realiteit is aandacht voor een enkelvoudige definitie van cultuur, als menselijke competentie, gewenst (zie verder 1.1.2).

Al met al heeft de commissie de indruk dat zowel de bachelor- als de masteropleiding van de RU op dit moment nog op zoek zijn naar een eenduidige visie op het bestreken vakgebied en de eigen plaats daarbinnen. Zeker met het oog op de samenwerking van antropologie en ontwikkelingsstudies binnen de bacheloropleiding, vindt de commissie het ontwikkelen van een dergelijke visie van groot belang.

1.1.2 Domeinspecifiek referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Culturele Antropologie hebben gezamenlijk een domeinspecifiek referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader voorziet in een karakterisering van de Nederlandse opleidingen, een stand van zaken in het vakgebied en een globale omschrijving van de eindkwalificaties waarover afgestudeerden moeten beschikken.

Op basis van het kader concludeert de commissie dat alle BSc-opleidingen breed en algemeen georiënteerd zijn, terwijl de (veelal Engelstalige) MSc-opleidingen thematische, subdisciplinaire en regionale specialisaties bieden. Bij alle opleidingen wordt de disciplinaire toon gezet door de culturele (of sociale) antropologie en de ontwikkelingssociologie. De vergelijkende studie van culturen en samenlevingen staat daarbij vanouds centraal. De

aandacht is echter, naar het inzicht van de commissie, in de loop van de tijd verschoven van de vergelijking van afzonderlijke culturen en samenlevingen, als basale eenheden, naar een focus op de gevolgen voor cultuur en samenleving van veranderingsprocessen, zoals modernisering, globalisering, migratie en transnationalisering. Waar vroeger het cultuurbegrip verstaan werd als alle kennis en vaardigheden die iemand nodig heeft om in de eigen cultuur mee te doen, gaat het nu veeleer om cultuur als het menselijk vermogen zich in de globale wereld te bewegen. Daarbij gaat de belangstelling uit naar homo- en heterogeniserende trends en naar identiteiten die door onderzochten zowel essentialistisch als dynamisch ingevuld worden. De nadruk ligt vaak op de betekenisverlenende mens, bestudeerd in contexten waarin macht doorgaans een belangrijke factor is. De veranderingsprocessen hebben de beoefening van het vak meer toegepast gemaakt, met name in de vorm van ontwikkelingssociologie.

De commissie stelt met instemming vast dat het perspectief, ondanks alle veranderingen in het vak en zijn object, holistisch is gebleven. Gedrag en verschijnselen worden in samenhang met contexten en processen bestudeerd. Er is aandacht voor de wisselwerking tussen sociale, politieke, economische, religieuze en historische aspecten, ook al zijn die alle weer aanleiding tot subdisciplines binnen het vak. Het vak is door de genoemde verschuivingen meer dan ooit interdisciplinair gericht, hetgeen met name in de specialisatie van een aantal MA-opleidingen zichtbaar wordt. Hoewel er een voorkeur is voor kleinschalig onderzoek, meestal gepaard aan kwalitatieve methoden, wordt het meso- en macro-perspectief ook in beschouwing genomen, zo nodig met gebruik van kwantitatieve methoden.

Onder invloed van onderzoeken onder alumni is er recent meer aandacht voor beroepsperspectieven en voor het afnemende veld. Hoewel de academische vorming voorop blijft staan, doet zich bij een aantal opleidingen recent de tendens voor dat studenten op een bepaalde werkkring worden voorbereid. Stages worden daarbij toegevoegd aan het onderwijsaanbod. De commissie is ingenomen met deze wijzigingen. Bij de opleidingen waar ontwikkelingssociologie traditioneel een belangrijke component is, was de toepassingsgerichtheid al langer aanwezig.

1.1.3 Eindkwalificaties en niveau

De commissie heeft vastgesteld dat de bachelor- en de masteropleiding een aantal doelstellingen hebben geformuleerd waaruit eindkwalificaties zijn afgeleid. Om beter in te spelen op de wensen van het beroepenveld en studenten meer kansen te bieden op de arbeidsmarkt heeft, naar de commissie vernam, recent een wijziging van de eindkwalificaties van beide opleidingen plaatsgevonden. Deze wijziging komt uitgebreid ter sprake in de volgende paragraaf ('Relatie tussen eindtermen en beroepspraktijk').

In algemene zin concludeert de commissie dat de eindkwalificaties van beide opleidingen in lijn zijn met het domeinspecifiek referentiekader en de collectieve *benchmark* voor de antropologie van de Quality Assurance Agency for Higher Education in het Verenigd Koninkrijk. Ook zijn ze gerelateerd aan de vijf Dublin-descriptoren die het vereiste niveau aangeven voor wetenschappelijke opleidingen. Een schematische weergave van de geformuleerde eindkwalificaties is te vinden in Bijlage 3. Hieronder volgt een korte weergave van de opleidings specifieke aspecten.

Bacheloropleiding

De kritische zelfreflectie beschrijft een driedelige doelstelling voor de bacheloropleiding. Deze beoogt:

- studenten de theoretische en praktische kennis en vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen een masteropleiding in de Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies of in een aanverwante discipline te volgen;
- studenten de gelegenheid te geven kennis en inzicht te verwerven in de disciplines die van belang zijn voor de studie van problemen van culturele diversiteit en ontwikkeling, zich daarover een kritisch oordeel te vormen, daarover te discussiëren met anderen en een bijdrage te leveren aan de oplossing van beleidsproblemen die voortvloeien uit culturele diversiteit dan wel ontwikkelingsvraagstukken;
- studenten te trainen in algemene vaardigheden en onderzoeksvaardigheden, omvattende intellectuele en algemeen professionele basisvaardigheden (zoals mondeling en schriftelijk rapporteren, computergebruik, planmatig werken, projectmatig werken, werken in teams, en reflecteren), en academische vaardigheden om vraagstukken met betrekking tot culturele diversiteit en ontwikkeling te kunnen analyseren en op basis daarvan voorstellen voor oplossing ervan te doen en deze te evalueren.

De bovenstaande doelstelling is verder uitgewerkt in een aantal eindkwalificaties die zijn onderverdeeld in de hoofdcategorieën ‘kennis en inzicht’, ‘vaardigheden’ en ‘attitudes’. Het volledige overzicht van eindtermen is opgenomen in Bijlage 3.

De commissie stelt vast dat de eindkwalificaties van de bacheloropleiding op een initieel wetenschappelijk niveau geformuleerd zijn en later in de aansluitende masteropleiding verder worden uitgediept. De nadruk ligt zowel op de verwerving van disciplinespecifieke kennis en wetenschappelijke onderzoekservaring, als op algemene vaardigheden die van belang zijn voor beroepsmatig handelen op hoger niveau. Hiermee speelt de opleiding in op het gegeven dat het merendeel van de studenten na afronding van de masteropleiding niet in het wetenschappelijk onderzoek, maar in de beleidspraktijk terechtkomt. De commissie waardeert deze aandacht voor de beleidscyclus en meent dat er sprake is van evenwichtige, voldoende doordachte eindkwalificaties.

De commissie stelt vast dat de Radboud Universiteit de bacheloropleiding op dit moment niet als eindonderwijs ziet. Ook het merendeel van de studenten vindt het vanzelfsprekend om een masteropleiding te volgen. Een afgeronde bachelor CAOS geeft rechtstreeks toegang tot de aansluitmaster Anthropology and Development Studies van de RU en andere verwante masteropleidingen. Onder bepaalde voorwaarden kunnen afgestudeerden worden toegelaten tot de researchmaster, een interdisciplinaire onderzoekopleiding die gezamenlijk met de afdelingen Sociologie en Communicatiewetenschap wordt aangeboden.

Masteropleiding

De doelstellingen van de masteropleiding liggen in het verlengde van die van de bacheloropleiding en voorzien in een verdere verdieping en verbreding van kennis en vaardigheden van studenten. Volgens de kritische reflectie dienen zij op het moment van afstuderen in staat te zijn tot het zelfstandig verrichten van wetenschappelijk onderzoek, dan wel het bijdragen aan de oplossing van beleidsproblemen op het terrein van antropologie of ontwikkelingsstudies. De probleemoplossende vermogens van afgestudeerden zijn zodanig ontwikkeld dat ze die kunnen toepassen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen de bredere context van het vakgebied. Verder moeten zij, om complexe maatschappelijke problemen rondom culturele diversiteit en ontwikkeling te kunnen doorgronden, in staat zijn om kennis van de culturele antropologie en ontwikkelingsstudies te integreren met kennis van aanverwante disciplines. Hiervoor moeten ze, tenslotte, in samenwerking met andere deskundigen wetenschappelijke en ethisch verantwoorde oordelen kunnen formuleren.

Uit deze doelstellingen volgen een aantal eindkwalificaties in de categorieën ‘kennis en inzicht’, ‘vaardigheden’ en ‘attitudes’, die verder zijn gespecificeerd voor de twee specialisaties, *Anthropology* en *Development Studies*. Deze eindkwalificaties zijn opgenomen in Bijlage 3.

Op basis van het voorgaande constateert de commissie dat er sprake is van voldoende geconcretiseerde doelstellingen en eindkwalificaties op wetenschappelijk niveau. Studenten verwerven domeinspecifieke wetenschappelijke kennis die voortvloeit uit academisch onderzoek en ontwikkelen algemene academische vaardigheden die voorbereiden op een beroepspraktijk op academisch niveau. Tegelijkertijd maken zij kennis met de beleidsgeoriënteerde, oplossingsgerichte toepassing van vraagstukken op het gebied van cultuur en ontwikkeling. Afgestudeerden van de specialisatie *Development Studies*, maar ook andere studenten met een relevante vooropleiding, kunnen solliciteren voor een plek in de Advanced Master International Development (AMID). Binnen deze postmasteropleiding wordt werk bij een ontwikkelingsorganisatie of bij een ministerie gecombineerd met een beroepsgerichte training op de universiteit.

1.1.4 Relatie tussen eindtermen en beroepspraktijk

De commissie heeft geconstateerd dat de doelstellingen en eindkwalificaties van de bachelor- en masteropleiding zich tot voor kort uitsluitend richtten op het zelfstandig leren uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. Met ingang van het studiejaar 2011-2012 zijn de eindtermen gewijzigd: de opleiding beoogt nu expliciet om studenten te trainen in het toepassen van de kennis en inzichten uit wetenschappelijk onderzoek.

De kritische reflectie vermeldt als belangrijkste achterliggende reden het feit dat uit loopbaanonderzoek is gebleken dat het merendeel van de alumni terecht komt in beleidsfuncties, waarvoor zij in wezen onvoldoende zijn gekwalificeerd. In combinatie met het feit dat vooral cultureel antropologen er relatief lang voor nodig hebben om hun draai op de arbeidsmarkt te vinden, werd besloten om de opleidingen meer af te stemmen op de westerse samenleving en specifiek op beleidsvraagstukken rond interculturaliteit. Deze koerswijziging heeft geleid tot de ontwikkeling van de minor ‘Beleid’ en tot de oprichting van een werkveldcommissie, bestaande uit alumni, die de opleidingen adviseert over een betere aansluiting bij de arbeidsmarkt. De commissie vernam dat de huidige eindkwalificaties in samenspraak met deze commissie tot stand zijn gekomen.

Tijdens het visitatiebezoek sprak de commissie uitgebreid met management, staf, studenten en alumni over de aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt. Hieruit kwam naar voren dat studenten en afgestudeerden het generieke karakter van de bachelor- en masteropleiding als struikelblok zien bij het betreden van de arbeidsmarkt. De studie leidt niet op voor een bepaald vak en studenten vinden het lastig om aan potentiële werkgevers uit te leggen wat zij precies kunnen. De geraadpleegde studenten lieten weten dat loopbaanoriëntatie wat hen betreft al in een vroeg stadium van de bacheloropleiding moet worden aangeboden. Ook vinden zij het belangrijk om tijdens de studie veel contact te hebben met het veld. Voor de specialisatie Culturele Antropologie valt er in dit opzicht meer te verbeteren dan voor Ontwikkelingsstudies. Deze richting staat bekend om de goede contacten met het veld en kent bovendien een eigen werk-leertraject in de vorm van de postmasteropleiding AMID.

De commissie vindt het, zeker gezien de huidige economische conjunctuur, een zeer positieve ontwikkeling dat het opleidingsmanagement actief inspeelt op de wensen van studenten en de eisen die het afnemende veld aan werknemers stelt. Wel signaleert de commissie een bepaalde spanning tussen de voorgestane oplossingsgerichtheid en de essentie van met name de antropologie. Die richt zich immers niet op het aanleveren van hapklare beleidsoplossingen,

maar biedt juist kritische en breed toepasbare verdieping op basis van empirische gegevens. De commissie vindt het prijzenswaardig dat de opleidingen studenten laten kennismaken met de toepassingsmogelijkheden van antropologische kennis, maar meent wel dat dit niet ten koste mag gaan van de bereikte academische diepgang.

1.2 Overwegingen

Om een oordeel te kunnen vellen over de eerste standaard van het beoordelingskader heeft de commissie gekeken naar het profiel, de doelstellingen en eindkwalificaties van de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies en de aansluitmaster Anthropology and Development Studies. Al deze aspecten zijn bovendien vergeleken met het domeinspecifiek referentiekader dat voorafgaand aan de clustervisitatie is opgesteld door de deelnemende instellingen.

Met betrekking tot het profiel van de opleidingen stelt de commissie vast dat de keuze voor een complete integratie van de culturele antropologie en ontwikkelingsstudies binnen één bacheloropleiding in economisch en inhoudelijk opzicht goed te verdedigen is. Wel meent de commissie dat het opleidingsmanagement er goed aan zou doen de disciplinaire identiteiten sterker neer te zetten, onder meer door de beide hoofdthema's, cultuur en ontwikkeling, beter te conceptualiseren. Een goed gewaarborgde disciplinaire eigenheid vormt immers een basisvoorwaarde voor het leggen van succesvolle dwarsverbanden en het van daaruit weer voeden van die eigenheid. In de verkregen informatie vond de commissie te weinig blijk van bewust inzicht in dat integratieproces. Zij acht het wenselijk dat de opleidingen een duidelijker visie ontwikkelen op de eigen positie in het (inter)nationale veld en het soort sociale wetenschap dat zij willen bedrijven.

De commissie heeft gezien dat de opleidingen beschikken over helder gedefinieerde, doordachte eindkwalificaties die in overeenstemming zijn met het domeinspecifiek referentiekader, de collectieve *benchmark* voor antropologie van de Quality Assurance Agency en de algemene internationale standaarden voor wetenschappelijk onderwijs zoals vervat in de Dublin-descriptoren. Als gevolg van recente conclusies over de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt, zijn de eindkwalificaties met ingang van het lopende collegejaar zodanig gewijzigd dat ze niet langer alleen refereren aan wetenschappelijke kennis en vaardigheden, maar ook aan de toepassing daarvan in de beleidspraktijk. De commissie vindt dit een gerechtvaardigde keuze, die een breed draagvlak heeft onder studenten, alumni en stafleden. Wel meent zij dat de balans tussen academische kennisverwerving en de training in oplossingsgerichtheid zorgvuldig in het oog gehouden moet worden om te voorkomen dat die naar de laatste kant doorslaat.

Met het oog op het lastige beroepsperspectief van cultureel antropologen vindt de commissie het een goede zet om de focus van deze specialisatie te verschuiven naar de eigen multiculturele samenleving. Voor de specialisatie ontwikkelingsstudies stelt de commissie vast dat de aansluiting bij het werkveld hier al prima is, vooral door de nauwe contacten met ontwikkelingsorganisaties en de samenwerking binnen de Advanced Master International Development (AMID).

1.3 Conclusie

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Anthropology and Development Studies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1 Bevindingen

Dit hoofdstuk over de onderwijsleeromgeving onderzoekt of programma, personeel en voorzieningen het mogelijk maken om de beoogde eindkwalificaties te realiseren. Aspecten die achtereenvolgens aan de orde komen zijn: de opbouw en samenhang van de programma's (2.1.1), didactische uitgangspunten (2.1.2), internationalisering (2.1.3), studeerbaarheid en studielast (2.1.4), instroom, doorstroom en rendement (2.1.5), onderwijzend personeel (2.1.6), opleidingsspecifieke voorzieningen (2.1.7) en opleidingsspecifieke kwaliteitszorg (2.1.8).

2.1.1 Opbouw en samenhang van de programma's

De commissie heeft de curricula van de bachelor- en masteropleiding bestudeerd. Zij is daarbij in het bijzonder nagegaan of er sprake is van een logische opbouw en samenhang, conceptuele helderheid en inhoudelijke diepgang. Daarnaast heeft zij onderzocht of er in het programma voldoende aandacht is voor wetenschappelijke vorming, voor aansluiting op de beroepspraktijk en voor excellente studenten. De conclusies van de commissie zijn hieronder op opleidingsniveau samengevat. Overzichten van de programma's en de relatie tussen de programmaonderdelen en de eindkwalificaties zijn opgenomen in Bijlage 4.

Bacheloropleiding

De commissie stelt vast dat het curriculum van de bacheloropleiding, vooral als gevolg van noodzakelijke bezuinigingsmaatregelen, in de laatste jaren herhaaldelijk is gewijzigd. De motivering daarvoor was vooral van financiële aard: na een aantal jaren van te losse begrotingsdiscipline, waren bezuinigingen noodzakelijk. Wat het opleidingsmanagement betreft was de bezuinigingsronde echter ook een goede gelegenheid om het curriculum kritisch tegen het licht te houden en te actualiseren.

De meest in het oog springende hervorming is het volledig samengaan van culturele antropologie en ontwikkelingssociologie in één bachelorcurriculum. Al sinds 2004-2005 werden de eerste twee jaar integraal aangeboden en sinds het lopende studiejaar is ook het derde jaar geïntegreerd. Tijdens het visitatiebezoek vernam de commissie dat de meeste stafleden en studenten deze volledige integratie als een verbetering ervaren. In de beginfase van het integratieproces zagen docenten het samengaan van de twee opleidingen naar eigen zeggen als een 'gedwongen huwelijk'. Zij gaven met de ruggen tegen elkaar les en de synergie tussen Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies ontbrak. Cursusevaluaties lieten volgens de docenten duidelijk zien dat dit didactisch niet goed werkte. Met het samengaan van beide opleidingen is ervoor gekozen om de gemene deler tussen de beide disciplines te benadrukken. Verdere recente hervormingen zijn de afslanking van het derdejaars leerproject in het buitenland, de afschaffing van alle optionele cursussen en de toevoeging van een beleidsgeoriënteerde minor. Aangezien de commissie met name informatie heeft gekregen over het nieuwe curriculum, dat sinds september 2011 wordt aangeboden, heeft zij besloten zich in haar oordeel tot dit curriculum te beperken.

De kritische reflectie schetst het bachelorprogramma als een cumulatief curriculum dat een koppeling tussen onderzoek en onderwijs nastreeft. In het programma staan vier maatschappelijke domeinen (*cultuur, sociale relaties, politiek en economie*) centraal. Deze domeinen worden in het eerste bachelorjaar geïntroduceerd en in het vervolg van de bacheloropleiding nader uitgewerkt. Verder is er, zoals in Standaard 1 al vermeld, sprake van twee specialisatiethema's: *mobilititeit en migratie* voor Culturele Antropologie en *internationale ontwikkeling* voor Ontwikkelingsstudies. Al tijdens de bacheloropleiding kunnen studenten zich via de leerprojecten en de bachelorscriptie voorbereiden op één van beide specialisaties uit de masteropleiding.

Het curriculum rust op drie pijlers die aansluiten bij de in Standaard 1 geïntroduceerde doelstellingen en verticaal door de cursusjaren heenlopen, te weten: theoretische vorming (57 EC), thematische probleemveldgerichte vorming (39 EC) en onderzoeksvaardigheden (60 EC). Daarnaast is er een vrije minorruimte van 24 EC. Excellente studenten hebben in het tweede en derde bachelorjaar gelegenheid tot het volgen van het honoursprogramma van het Onderwijsinstituut Maatschappijwetenschappen (30 EC).

De onderstaande alinea's behandelen de genoemde drie pijlers en de vrije minorruimte. Tegelijkertijd wordt globaal vermeld hoe de verschillende onderdelen bijdragen aan de realisatie van de beoogde eindkwalificaties.

Theoretische vorming (57 EC)

Theoretische kennis en inzichten worden voornamelijk gedoceerd in de theoretische pijler. Deze valt uiteen in twee delen: domeinspecifieke theoretische vorming (45 EC) en verbredende en reflexieve theoretische vakken (12 EC).

In het kader van de domeinspecifieke theoretische vorming krijgen studenten in het eerste jaar een overzicht van de geschiedenis en grondslagen van het vakgebied, in de vorm van twee inleidende cursussen over de culturele antropologie en de ontwikkelingsstudies, een cursus *Gendertheorie* en een cursus *Regionale specialisaties en theorievorming*. Om studenten over de grenzen van het eigen vakgebied heen te laten kijken wordt in het eerste jaar als verbredingsvak een inleiding in de sociologie aangeboden. In het tweede jaar staat een inleiding in de filosofie op het programma. Het disciplinespecifiek theoretisch fundament wordt in het tweede en derde jaar verder uitgebouwd aan de hand van cursussen over de domeinen cultuur, politiek en economie. Binnen deze cursussen wordt ernaar gestreefd om de theorie van ontwikkelingssociologie en culturele antropologie zoveel mogelijk op elkaar te laten aansluiten. Een voorbeeld daarvan is het tweedejaarsvak *Economische antropologie en ontwikkelingseconomie*, dat eerst fundamentele inzichten uit de antropologie behandelt en daarna praktisch inzetbare oplossingen vanuit de ontwikkelingskant aanreikt. De studenten met wie de commissie sprak noemden dit vak een geslaagd voorbeeld van de geïntegreerde benadering.

In de voorbereiding op het visitatiebezoek heeft de commissie voor een aantal theoretische vakken cursusomschrijvingen en literatuurlijsten bekeken. Wat haar daarbij opviel is dat studenten in belangrijke mate zeer recente publicaties lezen. Volgens het opleidingsmanagement zijn recente teksten aansprekender en geniet het de voorkeur om studenten via contemporaine auteurs kennis te laten maken met de klassieke debatten. Vanwege het duale karakter van de bacheloropleiding vindt de commissie het echter belangrijk om de disciplinaire identiteiten van culturele antropologie en ontwikkelingsstudies zo sterk mogelijk neer te zetten. Daarbij is het van belang om studenten zelf historische en canonieke teksten van het vakgebied te laten lezen.

Thematische probleemveldgerichte vorming (39 EC)

De thematische probleemvelden zijn volgens de kritische reflectie bedoeld om toonaangevende theoretische perspectieven in de geschiedenis van het vakgebied nader te operationaliseren en toe te passen. In de eerstejaarscursussen *Ritueel en symboliek*, *Verwantschap en sociale netwerken*, *Internationale samenwerking* en *Maatschappelijk middenveld* maken studenten kennis met de ‘kroonjuwelen’ van het vakgebied. In het tweede en derde jaar is een strategische keuze gemaakt voor thematische probleemvelden uit de culturele antropologie en ontwikkelings sociologie die aansluiten bij het onderzoeksprogramma van de afdeling, getiteld ‘Mobiliteit, Markten, Marginalisering en Samenwerking’. Voorbeelden hiervan zijn de cursussen *Cultuur, identiteit en religie*, *Gender en sociale ongelijkheid* en *Markt, materiële cultuur en meervarde*.

De commissie waardeert het dat onderzoek en onderwijs op elkaar betrokken worden. Wel vraagt zij zich na bestudering van cursusbeschrijvingen en literatuurlijsten af of het geheel van thematische vakken recht doet aan de volle breedte en diepte van de vakgebieden – vooral waar het het vakgebied culturele antropologie betreft. De commissie signaleert een sterke voorkeur voor aansprekende, contemporaine onderwerpen, waardoor het geheel van vakken een wat fragmentarisch beeld van de culturele antropologie oplevert. Belangrijke elementen als het postkoloniale discours en comparatieve studie lijken goeddeels te ontbreken. Binnen de literatuurlijsten ligt het zwaartepunt bij publicaties uit interdisciplinaire tijdschriften, terwijl artikelen uit state-of-the-art antropologische tijdschriften die de kern vormen van de academische identiteit van het vakgebied ondervertegenwoordigd zijn. De commissie zou graag zien dat meer gebruik gemaakt wordt van de bestaande abonnementen op deze tijdschriften. Ook meent zij dat studenten veel baat zouden kunnen hebben bij lijsten met suggesties voor aanvullende literatuur.

Onderzoeksvaardigheden (60 EC)

Binnen de pijler onderzoeksvaardigheden krijgen studenten onderwijs in algemene academische vaardigheden en specifieke methoden en technieken. Volgens de kritische reflectie kan de onderzoekspijler gezien worden als de belangrijkste dimensie van het programma, aangezien hierbinnen de integratie van theorie, thematische onderdelen en methodische toepassingen tot stand wordt gebracht.

Deze integratie komt het meest zichtbaar tot stand in de drie leerprojecten uit de drie cursusjaren. In *Leerproject 1* komen zowel methodologie als praktische vaardigheden terug in de vorm van dataverzameling en analyse. In *Leerproject 2* doorlopen studenten door middel van een serie opdrachten rond het thema *cultuur en mobiliteit* ofwel het thema *ondernemen in internationale samenwerking* de relevante stappen van de empirische cyclus. *Leerproject 3* biedt studenten de mogelijkheid om voor het eerst veldwerk in het buitenland te verrichten. In recente jaren nam de opleiding studenten mee naar Chili, Mexico, Ghana, India, Indonesië en Thailand. Voor studenten die niet meegaan naar het buitenland bestaat de mogelijkheid om een korte stage te lopen of een kortlopend wetenschappelijk onderzoeksproject te ontwikkelen en uit te voeren.

De pijler onderzoeksvaardigheden omvat ook de bachelorscriptie (9 EC). Dit betreft een literatuurstudie die in het verlengde ligt van een van de thematische cursussen van het derde jaar. Tijdens het bezoek vernam de commissie dat de huidige bachelorscriptie, in tegenstelling tot wat eerder het geval was, is losgekoppeld van het derdejaars leerproject. Volgens de geraadpleegde docenten wees de ervaring uit dat de etnografische data die voortkwamen uit het veldwerk doorgaans niet voldoende waren om als basis voor de scriptie te dienen. Alleen in bepaalde gevallen baseren studenten hun scriptie deels op eigen empirisch materiaal.

De commissie is tevreden met de ruime aandacht voor methoden en technieken in het bachelorcurriculum. Wel constateert zij dat er in het curriculum een sterke nadruk ligt op statistiek (twee vakken van 3 EC elk), terwijl die focus in de scripties nauwelijks terug te zien is. Over de leerprojecten oordeelt de commissie, in navolging van de studenten met wie zij sprak, positief. Doordat studenten zelf actief aan de slag gaan met de gelezen literatuur en de bestudeerde methoden en technieken, leren zij al in een vroeg stadium een wetenschappelijke houding aan. Bovendien ontwikkelen studenten door het bevragen van mensen met een andere culturele achtergrond de interculturele vaardigheden waarover in de eindkwalificaties gesproken wordt. Met betrekking tot *Leerproject 3* bestaan binnen de commissie gemengde gevoelens. Hoewel de leden waarderen dat studenten door hun verblijf in het buitenland een figuurlijke doop in het vakgebied krijgen, bestaan er ook zorgen over de ethische implicaties van het verrichten van veldwerk in het buitenland door bachelorstudenten. Deze zorgen richten zich met name op de groepsgewijze aanpak, die in de lokale context als verstorend zou kunnen worden ervaren. De commissie raadt daarom aan de groepsgrootte ter plaatse zoveel mogelijk te beperken.

Vrije minorruimte (24 EC)

In de vrije ruimte van 24 EC in het eerste semester van het derde jaar kunnen studenten zich voorbereiden op een vervolgopleiding. Met ingang van het studiejaar 2011-2012 hebben studenten de mogelijkheid tot het volgen van de minor 'Beleid', die anticipeert op de beleidspraktijk waarin bijna de helft van de afgestudeerden terecht komt. Binnen deze multidisciplinaire beleidsminor bieden Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies, Sociologie en Bestuurskunde elk één cursus van 6 EC aan die is gericht op beleid in de Nederlandse samenleving in de brede zin des woords. Studenten die niet willen deelnemen aan de beleidsminor kunnen de vrije ruimte invullen met elders te volgen keuzevakclusters of reguliere minoren. De commissie betreurt het dat de opleiding zelf geen specialisatievakken aanbiedt waarmee studenten die niet voor de beleidsminor kiezen de specialisatieruimte kunnen vullen.

De commissie is erg te spreken over het feit dat de bacheloropleiding de in de eindtermen geformuleerde aandacht voor de beroepspraktijk heeft geconcretiseerd in een minor 'Beleid'. Wel constateert zij dat er elders in het curriculum ook meer aandacht zou kunnen zijn voor aansluiting bij de beroepspraktijk, zij het met behoud van de academische aard van de opleiding en met inachtneming van de disciplinaire identiteiten van CA en OS. Alleen studenten die kiezen voor de minor 'Beleid' kunnen vijf weken stage lopen, andere studenten hebben geen stagemogelijkheid. De ervaringen van studenten wijzen uit dat het in de praktijk bijzonder lastig is om een relevante, kortlopende stage te vinden die precies samenvalt met de daarvoor in het programma aangemerkte periode. Alleen door een tussenjaar te nemen kunnen studenten een substantiële stage lopen. Gezien het huidige financieringsklimaat is dit voor weinig studenten een reële optie.

Samenvattend concludeert de commissie dat er sprake is van een logisch opgebouwd en voldoende samenhangend curriculum. De integratie van culturele antropologie en ontwikkelingsstudies heeft geleid tot een breed programma, waarin kennisvragen en beleidsvragen hand in hand gaan en studenten kennismaken met de veelzijdigheid van actuele maatschappelijke kwesties. Hoewel de commissie zeker de inhoudelijke en economische voordelen van deze uitwisseling ziet, signaleert zij in het huidige curriculum het risico van conceptuele verwatering en van een zeker gebrek aan diepgang. Waar het de antropologie aangaat, vraagt de commissie zich af of zelfreflectie en een kritische houding ten aanzien van gehanteerde kaders en begrippen wel voldoende tot hun recht komen in het programma. Wat de commissie betreft vraagt een gezamenlijk programma om het aanbrengen van waarborgen

die, juist ter wille van samenwerking en uitwisseling, het behoud van de disciplinaire identiteiten van beide vakgebieden garanderen. In het huidige curriculum ziet de commissie hiervoor weinig aanzetten. Met het oog op een vruchtbare samenwerking en ter vermijding van stereotype polarisatie raadt zij de opleiding aan om met behulp van de disciplinaire kernliteratuur een sterkere profilering van CA en OS te realiseren.

Omdat het samengaan van CA en OS in de bacheloropleiding pas in het lopende academische jaar voltooid is, heeft de commissie begrip voor de aanwezigheid van kinderziektes in het huidige curriculum. Wel wil zij het belang onderstrepen van goede communicatie over de veranderingen. Uit haar gesprek met de studenten maakte de commissie op dat het daaraan in het afgelopen jaar soms ontbrak. Hoewel zij de voortvarende houding van het opleidingsmanagement prijst, mist de commissie een langetermijnperspectief. Juist gezien de nationale en internationale concurrentie vindt de commissie het belangrijk dat de opleiding scherp formuleert waar zij op het moment staat en waar zij in de toekomst naartoe wil.

Masteropleiding

Binnen de eenjarige Engelstalige masteropleiding kiezen studenten – zoals vermeld – voor een van beide afstudeerrichtingen, *Anthropology* of *Development Studies*. Hoewel anders ingevuld, kennen beide richtingen een vergelijkbaar opgezet programma, dat berust op dezelfde drie pijlers als het bachelorcurriculum. Door middel van onderwijs in theorie, themavelden en methoden/technieken wil men garanderen dat studenten op het moment van afstuderen beschikken over alle geformuleerde eindkwalificaties.

De precieze verdeling van studiepunten over de pijlers pakt voor beide afstudeerrichtingen net iets anders uit, maar beide trajecten besteden 36 EC aan onderzoek. Deze pijler omvat niet alleen de masterscriptie zelf (15 EC), maar ook een *Thesis Writing Seminar* (3 EC) en een blok *Field Research* (18 EC) van drie maanden. Volgens de kritische reflectie wordt sterk ingezet op de integratie van onderzoek en onderwijs. Het onderwijsprogramma sluit nauw aan bij de internationale onderzoeksoriëntaties van docenten en het scriptieonderzoek van studenten wordt begeleid door medewerk(st)ers die verbonden zijn aan het NISCO, het onderzoeksinstituut van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Zoals vermeld kennen beide specialisaties een eigen overkoepelend thema: *culturele mobiliteit* voor culturele antropologie en *international development* voor ontwikkelingsstudies. De commissie is over het algemeen positief over deze aangebrachte focus, die studenten een handvat biedt bij het kiezen van een scriptieonderwerp. Wel meent zij dat het juist in de masteropleiding belangrijk is om de theoretische onderbouwing van de gekozen thema's verder te expliciteren. Naar de commissie constateert is een deel van de studenten zich op dit moment nauwelijks bewust van de aanwezigheid van een thematische focus.

Van de geraadpleegde studenten vernam de commissie bovendien dat zij in de masteropleiding een vertaalslag naar de praktijk missen. Studenten van de richting *Anthropology* zouden graag meer mensen uit het veld ontmoeten en voor beide richtingen geldt dat studenten belang hechten aan de mogelijkheid om het scriptieonderzoek te koppelen aan een stage, waardoor de kansen op de arbeidsmarkt toenemen. Desgevraagd liet het opleidingsmanagement weten dat dergelijke stages voorheen inderdaad sinds enkele jaren incidenteel voorkwamen, maar dat het verrichten van toepassingsgericht scriptieonderzoek inmiddels meer wordt gestimuleerd.

2.1.2 Didactische uitgangspunten

In de kritische reflectie wordt het didactisch concept van de Radboud Universiteit Nijmegen omschreven als Student Activerend Onderwijs (SAO). Binnen de opleidingen wordt dit in de eerste plaats vertaald in het inzetten van activerende werkvormen als werkcolleges en practica. De commissie stelt vast dat ingezet wordt op een formule waarin kleinschaligheid, nauw student-docentcontact en intensieve feedback centraal staan. De studenten met wie zij tijdens het visitatiebezoek van gedachten wisselde bevestigden de waarde van dit interactieve aspect. Studenten voelen zich gestimuleerd om colleges goed voor te bereiden en dat bevordert het studiesucces. Volgens de kritische reflectie wordt de actieve verwerving van kennis en vaardigheden verder bevorderd door (lees-)opdrachten bij hoorcolleges, essays of werkstukken, presentaties, take-home tentamens, methodische practica en uiteraard veldwerkweken tijdens de leerprojecten.

De commissie is tevreden met de verzekering van het opleidingsmanagement dat de recente bezuinigingsronde niet ten koste is gegaan van de inzet van kleinschalige werkvormen en het aantal contacturen. Uit de kritische reflectie heeft zij opgemaakt dat er de laatste jaren werkcolleges zijn toegevoegd aan een aantal vakken die voorheen alleen in de vorm van hoorcolleges werden aangeboden. Wel signaleert zij dat er in het huidige bachelorcurriculum relatief weinig werkgroepen en practica voor de thematische en theoretische vakken geprogrammeerd zijn. Hier zou het SAO wat haar betreft nog sterker kunnen worden toegepast.

2.1.3 Internationalisering

Uit de voorafgaand aan het bezoek verstrekte informatie heeft de commissie geconstateerd dat het in de bedoeling van de opleidingen ligt om zich steeds meer op de internationale markt te richten. Dit werkt twee kanten op: enerzijds wil men meer studenten uit het buitenland naar de eigen Engelstalige masteropleiding trekken, anderzijds wil men de eigen studenten ook de gelegenheid geven om internationale ervaringen op te doen.

In de Nederlandstalige bacheloropleiding krijgt internationalisering voornamelijk vorm in buitenlandse studie- of stageverblijven van de eigen studenten. Voor derdejaarsstudenten is de mogelijkheid gecreëerd om in de vrije ruimte een half jaar aan een buitenlandse universiteit te studeren. Hoewel het regelen van een buitenlandverblijf volgens de geraadpleegde studenten en docenten nog niet altijd soepel verloopt, maakt een toenemend aantal studenten toch gebruik van de gelegenheid om buiten Nederland vakken te volgen, soms in combinatie met een stage. Tijdens *Leerproject 3* verricht het merendeel van de studenten veldwerk in het buitenland. Ook wordt circa 30 EC van de bachelorcursussen in het Engels aangeboden en is een coördinator internationalisering (0,2 fte) aangesteld.

In de Engelstalige masteropleiding wordt zowel ingezet op de mogelijkheid om scriptie-onderzoek in het buitenland te verrichten als op het werven van internationale studenten. Tot nu toe is het succes van de buitenlandse werving bescheiden: in het studiejaar 2010-2011 stroomden drie internationale studenten in de masteropleiding in. Ook blijkt uit opmerkingen van studenten, docenten en management dat de omslag naar een volledig Engelstalige opleiding niet zonder problemen verlopen is. Studenten hebben er moeite mee om na drie grotendeels Nederlandstalige bachelorjaren in de masteropleiding naar het Engels over te schakelen. Wanneer zij dat willen kunnen studenten na het verkrijgen van speciale toestemming van de examencommissie hun scriptie in het Nederlands schrijven. De Engelse taalbeheersing van docenten behoeft verbetering: docenten kunnen op vrijwillige basis een cursus volgen om hun vaardigheden te vergroten, maar maken daar lang niet altijd gebruik van.

Op basis van de verkregen informatie stelt de commissie dat de Nijmeegse opleidingen op het vlak van internationalisering nog een vrij lange weg te gaan hebben. Aan 'uitgaande' mobiliteit wordt weliswaar meer aandacht besteedt, maar tot nu toe hebben de pogingen om meer buitenlandse studenten binnen te halen weinig vruchten afgeworpen. Deels lijkt dit te maken te hebben met een niet geheel realistisch verwachtingspatroon: de RU is een kleine speler op een al sterk verzadigde markt, waarin het hebben van een Engelstalige website bij lange na niet genoeg is om grote aantallen buitenlandse studenten binnen te halen. Bovendien vraagt de commissie zich af of de huidige Nijmeegse specialisatiethema's *mobiliteit en migratie* en *internationale ontwikkeling* specifiek genoeg zijn om internationale studenten te trekken. De recente focusverschuiving van de specialisatie culturele antropologie naar de eigen Nederlandse samenleving zou in dit opzicht ook contraproductief kunnen werken.

2.1.4 Studeerbaarheid en studielast

Om te benadrukken dat zowel de bachelor- als de masteropleiding een studeerbaar programma kent, wijst de kritische reflectie op het didactisch concept dat actief studeren bevordert, de samenhang en cumulatieve opbouw van de curricula, de aanwezigheid van ingangseisen voor vakken, op het relatief hoge aantal contacturen en op het systeem van monitoring en begeleiding dat problemen rond de studeerbaarheid in een vroeg stadium moet opsporen en oplossen. De commissie heeft op opleidingsniveau bij deze verschillende aspecten stilgestaan en rapporteert haar bevindingen hieronder per opleiding.

Bacheloropleiding

Uit cursusevaluaties heeft de commissie opgemaakt dat studenten de studielast, studeerbaarheid en het aantal contacturen veelal als voldoende ervaren. Naar de commissie constateerde heeft de inzet van onderwijsintensiveringsmiddelen sinds 2006 geleid tot minimaal 15 contacturen per week in het eerste bachelorjaar. Vanaf studiejaar 2012-2013 wordt in het tweede en derde jaar van de bacheloropleiding eenzelfde aantal gerealiseerd. In de studenttevredenheidsmonitor van 2009 gaven studenten op een vijfpuntsschaal een score van 3,8 aan de studeerbaarheid van het eerste bachelorjaar en een 3,4 aan de studeerbaarheid van het verdere bachelorprogramma.

De gesprekken die de commissie met studenten voerde, bevestigden dat de studenten de opleiding over het algemeen als voldoende studeerbaar ervaren. Studenten bleken, zoals al aangegeven, enthousiast over het didactisch concept van kleinschalig, activerend onderwijs en de korte lijnen naar docenten. Volgens de geraadpleegde studenten komen klachten over een te hoge studiebelasting wel voor, maar dan hoofdzakelijk om het feit dat lang niet alle studenten zich bewust zijn van het feit dat zij 40 uur per week aan de studie behoren te spenderen. Veel studenten werken meerdere dagen per week en besteden naar eigen inschatting niet meer dan 25 uur aan de studie. Opvallend is dat de studenten opmerkten dat alle recente programmawijzigingen de studeerbaarheid van het programma niet per definitie bevorderd hebben. Vakken zijn inhoudelijk nog niet altijd goed op elkaar afgestemd en hoewel zij gelijkmatig gespreid zijn over de vier jaarlijkse onderwijsperiodes (van elk 15 EC) is er in de praktijk soms sprake van piekbelasting, vooral rond de jaarlijkse leerprojecten. De studenten hebben er echter begrip voor dat het nieuwe programma voor een deel nog *trial and error* is. Zij vinden dat er aan hun suggesties voor verbeteringen voldoende gehoor wordt gegeven.

Uit de kritische reflectie heeft de commissie begrepen dat de hoeveelheid opgegeven literatuur wordt afgestemd op het aantal colleges, opdrachten en werkstukken, en de zwaarte van tentamens. Als norm geldt dat studenten vijf tot acht pagina's per uur kunnen verwerken. Binnen deze marges beslist een docent aan de hand van de moeilijkheidsgraad van de

literatuur over het aantal pagina's. Na bestudering van de literatuurlijsten is de commissie van mening dat de opgegeven hoeveelheid literatuur aan de lage kant is. Gezien het feit dat studenten in de bachelorfase lang geen veertig uur per week studeren, meent de commissie dat de opleiding ambitieuzere eisen zou mogen stellen.

Masteropleiding

Voor de masteropleiding kwam op basis van studentevaluaties en het gesprek dat de commissie met studenten voerde een ander beeld van de studielast naar voren. Studenten zijn weliswaar van mening dat de opleiding binnen de daarvoor gestelde termijn van een studiejaar te voltooien is, maar wijzen er wel op dat de studielast (met circa veertig uur studie per week) aanzienlijk hoger is dan in de bachelorfase. Dit oordeel lijkt met name gebaseerd op de zwaarte van het onderzoeksproject. Hoewel het theoretisch mogelijk is om in de masteropleiding stage te lopen, zijn de geraadpleegde studenten het erover eens dat dit niet te combineren valt met het schrijven van de scriptie. Om het scriptieproces zo soepel mogelijk te laten verlopen, is het volgens studenten verstandig om het eigen onderzoek aan te laten sluiten bij dat van de scriptiebegeleider. Ondanks deze geluiden constateert de commissie dat het rendement van de opleiding in orde is. Studenten blijken gemotiveerd genoeg om hard te werken en de masteropleiding tijdig af te ronden.

2.1.5 Instroom, doorstroom en rendement

Op basis van de tabellen met kwantitatieve gegevens die zijn opgenomen in Bijlage 5 vindt de commissie de gegevens rond instroom en doorstroom zorgelijk, en in de toekomst wellicht bedreigend voor de opleidingen. Als positief punt noteert zij dat deze kwestie veel aandacht krijgt van het management. De meest recente cijfers over de instroom in de bacheloropleiding (die op het moment van de visitatie nog niet voorhanden waren) laten bovendien een stijgende lijn zien. De gegevens voor de bachelor en de master worden hieronder afzonderlijk behandeld.

Bacheloropleiding

De kritische reflectie geeft aan dat vwo'ers, met tenminste Wiskunde C en liever nog Wiskunde A in hun vakkenpakket, de primaire doelgroep zijn voor de bacheloropleiding. Een klein deel van de instroom komt voor rekening van hbo-bachelors. Recent werd voor hen een premasterprogramma geïntroduceerd. In de huidige visitatieperiode heeft de instroom gefluctueerd, met een dieptepunt van 58 studenten in 2008-2009 en een hoogtepunt van 82 in 2009-2010. Over de hele linie is het aantal instromende studenten lager dan in de vorige visitatieperiode. Volgens de kritische reflectie is dit te wijten aan concurrentie van andere opleidingen in Nederland, waaronder de nieuwe opleiding Internationale Ontwikkelingsstudies aan Wageningen Universiteit. Uitval van studenten vindt voornamelijk in het eerste bachelorjaar plaats en ligt gemiddeld rond de 25%. In 2008-2009 was de uitval met 35% aanzienlijk hoger dan in andere jaren.

Het rendement van de opleiding ligt zeer dicht in de buurt van het landelijke streefrendement van zeventig procent na vier jaar. Na vijf jaar heeft meer dan tachtig procent van de studenten de opleiding afgerond. Volgens de kritische reflectie is de verwachting dat het rendement nog verder zal stijgen, aangezien recent een reeks rendementsverbeterende maatregelen zijn genomen, zoals een verhoging van de contacturen, de invoer van tussentijdse toetsen, voorwaardelijke herkansingen van tentamens, een bindend studieadvies van 42 EC en een intensivering van de studiebegeleiding.

De doorstroomcijfers laten zien dat lang niet alle bacheloralumni zich inschrijven voor één van de RU-masters waartoe hun opleiding toegang geeft. In 2008, 2009 en 2010 werden er

respectievelijk 53, 38 en 44 bachelordiploma's uitgereikt en stroomden respectievelijk slechts 21, 12 en 9 studenten door naar de aansluitmaster. Een verdere 11, 6 en 7 studenten schreven zich in voor een andere masteropleiding aan de RU, vooral Conflictstudies en Sociale Geografie. Van de laatste drie cohorten stroomden in totaal slechts zeven studenten door naar de Research Master. Studenten geven aan dat zij de Research Master te sociologisch geïntendeerd vinden, met te veel nadruk op kwantitatieve methoden van onderzoek. Intussen lijkt er binnen het Onderwijsinstituut Maatschappijwetenschappen consensus te bestaan over aanpassing van het curriculum, dat naar het zich laat aanzien vanaf het studiejaar 2012-2013 beter zal aansluiten bij de opleiding CAOS.

Van de studenten die na de bachelor stopten aan de RU – 18 studenten in 2008, 19 in 2009 en 26 in 2010 – startte een deel met een masteropleiding elders, met name in Wageningen, Utrecht en Amsterdam. Een ander deel koos voor een tussenjaar om – buitenlandse – praktijkervaring op te doen. Slechts enkele van deze studenten keerden terug naar Nijmegen. Factoren die de opleiding zelf voor de uitstroom aanvoert zijn de aantrekkingskracht van de Randstad en de 'beroepsgerichtheid' van studenten. Om aan dat laatste meer tegemoet te komen zijn de eerder besproken veranderingen in het onderwijsprogramma doorgevoerd.

Masteropleiding

Om direct toegelaten te worden tot de masteropleiding moeten studenten in het bezit zijn van een Nederlands bachelordiploma in de Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie. Bezitters van een hbo-diploma, een wo-bachelor of een masterdiploma in een andere discipline komen in aanmerking voor een premastertraject van 90 EC. De examencommissie stelt jaarlijks vast welke onderdelen hierin worden opgenomen. De toelating van studenten met een buitenlands bachelordiploma vindt plaats na toetsing door de examencommissie. Bachelorstudenten die nog niet aan alle eisen van de bacheloropleiding hebben voldaan kunnen onder bepaalde voorwaarden onderwijs in de masteropleiding volgen. Zij mogen maximaal 12 EC in de vrije keuze/minorruimte hebben openstaan en kunnen pas aan het veldonderzoek en de masterscriptie beginnen wanneer deze studiepunten behaald zijn.

Zoals vermeld valt de instroom in de master vanuit de Nijmeegse bachelor tegen: tussen 2002-2003 en 2010-2011 viel het aantal instromers terug van 59 naar 19. Deze significante daling verklaart de opleiding uit de populariteit van de redelijk nieuwe tweejarige opleiding Internationale Ontwikkelingsstudies aan Wageningen Universiteit en andere, specialistische, opleidingen zoals Medische Antropologie en Conflictstudies. Tijdens het bezoek vernam de commissie van studenten dat de niet altijd goede communicatie over de wijziging van het onderwijsprogramma ook heeft bijgedragen aan het vertrek van studenten naar elders. Om het aantal instromers te vergroten zet de opleiding sinds kort sterker in op het aantrekken van studenten vanuit andere bacheloropleidingen, zowel wo als hbo, die na het doorlopen van het premasterprogramma instromen in de masteropleiding. Als resultaat zijn in het studiejaar 2010-2011 negen studenten met een bachelordiploma van elders en drie internationale studenten ingestroomd.

Het rendement van de masteropleiding is in orde. Van het cohort 2009 behaalden 30 van de 37 studenten het masterdiploma, zeven vielen uit. Hbo-instromers vallen iets vaker uit dan studenten met een vwo-diploma, al komen er uit deze groep ook goede studenten voort. Tijdens het visitatiebezoek liet het opleidingsmanagement weten dat gemiddeld 75% van de hbo-instromers de eindstreep haalt. De gemiddelde totale studieduur (bachelor en master) van alle studenten ligt rond de vijf jaar, dicht in de buurt van het facultaire gemiddelde.

2.1.6 Onderwijzend personeel

Kwantiteit

De commissie stelt vast dat het onderwijs in de bachelor- en de masteropleiding in het studiejaar 2011-2012 wordt verzorgd door 19 personen (4 hoogleraren, 1 UHD, 8 UD's, 2 vaste docenten en 4 tijdelijke docenten) met een totale onderwijsinzet van 7,95 fte. Daarnaast wordt voor 0,74 fte onderwijs verzorgd door docenten van andere afdelingen. Dit gaat om docenten van de opleiding Sociologie (0,56 fte), een hoogleraar verbonden aan de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiestudies (0,14 fte) en een hoogleraar van het Institute for Gender Studies (0,04 fte).

Uit de cijfers in de kritische reflectie constateert de commissie dat de hoogste functieprofielen een relatief bescheiden aandeel hebben in het onderwijs. De enige UHD heeft een aandeel van 0,3 fte in het onderwijsprogramma en de vier betrokken hoogleraren geven samen voor 1,35 fte aan onderwijs, met name in de bachelorfase. Gezien het feit dat drie van deze vier hoogleraren samen een aanstelling van slechts 0,9 fte hebben, rijst bij de commissie de vraag of hoogleraren wel zichtbaar genoeg zijn in het onderwijs, met name op het masterniveau.

De tabel in Bijlage 5 laat zien dat de staf-studentratio in de loop van de huidige visitatieperiode is toegenomen van 1:18 naar 1:28. De gunstige staf-studentratio van de periode 2007-2010 was met name te wijten aan de sterke terugval van het aantal studenten bij het nagenoeg gelijk blijven van het aantal docenten. Als gevolg van de recente bezuinigingen zijn tijdelijke onderwijscontracten niet verlengd, waardoor een sterke verkleining van de staf (van 11,04 fte naar 8,69 fte) is gerealiseerd. De commissie constateert dat de staf-studentratio daarmee weer terug is op het niveau van voor 2007.

Tijdens het bezoek vernam de commissie dat de werkdruk als gevolg van de geïnitieerde curriculumwijzigingen is toegenomen. De grote flexibiliteit en inzet die de staf gedurende de afgelopen jaren van bezuinigingen en hervormingen getoond heeft, vindt de commissie sterk te prijzen.

Kwaliteit

Op één uitzondering na zijn alle hoogleraren, UHD's, UD's en andere docenten van de opleidingen gepromoveerd. Het merendeel van de docenten is via onderzoeksaanstellingen bij het onderzoeksinstituut NISCO actief betrokken bij wetenschappelijk onderzoek. De kritische reflectie laat weten dat de kwaliteit van docenten in de studentevaluaties van de afgelopen jaren als ruim voldoende tot zeer goed werd beoordeeld. In de laatste exit-enquête scoorden zij op inhoudelijke deskundigheid, didactische bekwaamheid en bekwaamheid in het begeleiden van studenten op een vijfpuntsschaal respectievelijk een 4,4, een 3,7 en een 3,6.

Tijdens het bezoek bevestigden de geraadpleegde studenten dit beeld. Met name de bevlogenheid en de benaderbaarheid van docenten werd geprezen. Eén masterstudent liet weten dat zij specifiek vanwege de docenten na een tussenjaar in het buitenland naar de RU terugkeerde. De hoge werkdruk waaronder docenten gebukt gaan zorgt er volgens studenten wel voor dat sommige vakken inhoudelijk niet zo goed zijn als ze zouden kunnen zijn en dat de feedback op opdrachten en tentamens beperkter is dan voorzien in het didactisch concept. Ook Engelstalige colleges komen door het haperen van de Engelse taalbeheersing van docenten in een aantal gevallen niet helemaal uit de verf. Doordat studenten en docenten met elkaar omgaan als in een *extended family*, worden dit soort kwesties volgens studenten soms wat te gemakkelijk met de mantel der liefde bedekt.

Om de didactische vaardigheden van docenten verder te versterken werden alle docenten volgens de kritische reflectie verplicht om voor 2011 de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) te behalen. Alle docenten in vaste dienst zijn inmiddels in het bezit van de BKO, negen docenten in de hogere functieprofielen behaalden tevens de Uitgebreide Kwalificatie Onderwijs (UKO). Daarnaast worden bijscholingscursussen Blackboard gegeven waarvan, volgens de kritische reflectie, op grote schaal gebruik wordt gemaakt. In het kader van de notitie Taalbeleid Engels aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2008) kunnen docenten zich laten toetsen op hun Engelse taalvaardigheid en op basis van de uitkomst aanvullende trainingen volgen. Tijdens het visitatiebezoek vernam de commissie dat deze gang van zaken nog niet helemaal het gewenste resultaat heeft bereikt.

2.1.7 Opleidings specifieke voorzieningen

De commissie heeft vastgesteld dat een groot deel van de voorzieningen waarvan de opleidingen gebruikmaken, waaronder collegezalen, digitale leeromgeving, ICT-ondersteuning en bibliotheek, op facultair of universitair niveau beheerd worden. Over de kwaliteit en professionaliteit van de dienstverlening en administratieve systemen hoorde de commissie tijdens het bezoek nogal wat klachten. Hieronder komen enkele opleidings specifieke voorzieningen aan bod.

Scriptiewerkplaats Maatschappijwetenschappen

De scriptiewerkplaats is een stille onderwijsruimte met computerfaciliteiten die uitsluitend toegankelijk zijn voor studenten die aan een masterscriptie werken en waarvan studenten op vaste tijdstippen gebruik kunnen maken. Het doel van de werkplaats is volgens de kritische reflectie om studenten uit hun isolement te halen en van elkaar te laten leren.

Studievereniging

Sinds 2006 heeft de opleiding een gezamenlijke studievereniging van studenten Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies: 'Umoja'. Deze naam is afkomstig uit het Swahili en betekent 'eenheid'. De naam staat volgens de kritische reflectie symbool voor de eenwording van de studies en de voorheen aparte studieverenigingen.

Blackboard

Volgens de kritische reflectie maken de opleidingen intensief gebruik van de mogelijkheden van de digitale leeromgeving Blackboard. Tijdens het visitatiebezoek noemden de studenten Blackboard echter erg ongebruiksvriendelijk. Volgens studenten benutten lang niet alle docenten het volledige potentieel van de digitale leeromgeving. Wanneer zij het Blackboard, inclusief de discussiefunctie, wel intensief gebruiken, waarderen studenten dat sterk.

Studiebegeleiding en mentoraat

Naast facultaire en universitaire instanties waar studenten terecht kunnen voor informatie, begeleiding en advies, kent de opleiding ook een eigen systeem van studiebegeleiding. Een studieadviseur (0,7 fte) begeleidt en adviseert zowel de bachelor- en masterstudenten als de deelnemers aan het premastertraject over alles wat betrekking heeft op de organisatie van het onderwijsprogramma en de studieplanning. In de meest recente tevredenheidsenquête, de Nationale Studentenenquête 2011 (NSE), waarderen de studenten de studiebegeleiding met een 3,4 op een vijf puntsschaal.

Voor de begeleiding van het programma als geheel, alsmede voor het afstemmen van verschillende vakken binnen een bepaald studiejaar, werkt de opleiding met coördinatoren. Deze geven, soms in samenwerking met de studieadviseur, elke onderwijsperiode voorlichting

over de opbouw van het curriculum en bijkomende bijzonderheden, zoals leerprojecten, minoren, buitenlandse stages et cetera.

Volgens de kritische reflectie wordt met name in het eerste bachelorjaar een actief beleid gevoerd om de studievoortgang van studenten te monitoren en te begeleiden. De verwijzende en selecterende functie van het eerste studiejaar krijgt gestalte in het practicum *Academische Vaardigheden*, waarin het mentoraat is ondergebracht. Ook kunnen studenten een beroep doen op individuele begeleiding door de begeleidende docenten (mentoring). Twee keer per jaar, in februari en augustus, geeft de opleiding studenten een schriftelijk advies naar aanleiding van de studievoortgang. Vanaf het studiejaar 2011-2012 is dit advies bindend geworden. In februari krijgen studenten bij tenminste 18 EC een positief advies; bij minder dan 18 EC moeten zij zich beraden op stoppen of doorgaan. Het advies aan het einde van het eerste jaar wordt gegeven als de hertentamens van medio augustus zijn verwerkt. Het advies is positief bij tenminste 42 EC; bij 30-42 EC is dat: ernstig beraden; bij minder dan 30 EC: stoppen.

Uit het onderzoek van de commissie kwamen geen bijzonderheden met betrekking tot begeleiding en mentoraat naar voren. De commissie gaat ervan uit dat het systeem naar behoren functioneert.

2.1.8 Opleidings specifieke kwaliteitszorg

De commissie stelt vast dat de opleidingen op regelmatige en systematische wijze gegevens verzamelen over de gerealiseerde kwaliteit op cursus- en op opleidingsniveau. Dit gebeurt onder meer via vakevaluaties, teacher reports, semesterevaluaties, exit-enquêtes, alumni-onderzoeken en tevredenheidsonderzoeken. Cursussen worden minstens eens per drie jaar geëvalueerd middels digitale studentenenquêtes. De betrokken docenten krijgen vervolgens de gelegenheid om hun visie op het verloop van de cursus en op de evaluatieresultaten te geven in een *teacher report*. Het jaarprogramma wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van twee semesterevaluaties. Exit-enquêtes geven een idee van de receptie van het programma als geheel. De studenten met wie de commissie tijdens het visitatiebezoek sprak, menen dat hun feedback op vakken en het curriculum als geheel in de regel ter harte wordt genomen. Dit blijkt onder meer uit de inwilliging van de wens van studenten om meer aandacht te besteden aan de praktische kant van het vakgebied.

De formeel gescheiden (maar in de praktijk samen vergaderende) opleidingscommissies (OLCs) van de bachelor en de master vervullen, naar de commissie concludeert, een belangrijke, *bottom-up* rol in de kwaliteitszorg. De OLCs adviseren de onderwijsdirecteur, die verantwoordelijk is voor het uitstippelen van het te voeren beleid en de organisatie van de interne kwaliteitszorg. Tijdens het visitatiebezoek omschreven de leden van de OLCs hun verhouding tot de staf als vrij nauw. Adviezen van de OLCs worden besproken in het maandelijkse stafoverleg en vervolgens vindt terugkoppeling plaats van de ondernomen actie. De nauwe betrekkingen tussen de OLCs en de eindverantwoordelijken voor het programma (in de vorm van het OLC-voorzitterschap van de vakgroepcoördinator) vindt de commissie problematisch. Dit zou een onafhankelijke, kritische discussie over het curriculum in de OLCs in de weg kunnen staan.

Waar het aankomt op het uitstippelen van de koers voor het curriculum, is er sprake van een grote rol voor het middenkader, in dit geval de stafleden die als jaarcoördinatoren optreden. De commissie vernam tijdens het bezoek dat de staf vergadert volgens het principe van 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' (OOGO). De beoogde horizontale ontwikkeling van onderwijsbeleid en de grote rol van het middenkader vindt de commissie positief. Tegelijkertijd signaleert zij ook mogelijke risico's in de spreiding van verantwoordelijkheden.

Onduidelijk is bijvoorbeeld welke rol de vier hoogleraren spelen. Hoewel zij theoretisch goed toegerust zijn om vanuit hun leeropdracht het initiatief te nemen in de curriculumontwikkeling, is hun bijdrage in de praktijk toch vrij onzichtbaar, wellicht door de personele wijzigingen die recent hebben plaatsgevonden of door het feit dat drie van de vier hoogleraren slechts een deeltijdaanstelling hebben. Om te voorkomen dat niemand verantwoordelijkheid neemt voor impopulaire maar noodzakelijke maatregelen, heeft de opleiding een strategisch aanjager nodig. De commissie signaleert dat deze functie nu berust bij de voorzitter van de OLCs. Hij is de afgelopen jaren de drijvende kracht geweest achter de hervormingen in het derde jaar van de bachelor.

2.2 Overwegingen

De commissie concludeert dat het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen het voor instromende studenten mogelijk maken om de eindkwalificaties te realiseren. Zowel in de bachelor- als in de masteropleiding is sprake van een voldoende wetenschappelijk georiënteerd programma, dat aandacht heeft voor domeinspecifieke en algemeen wetenschappelijke vorming en tegelijkertijd inspeelt op de eisen die het beroepenveld stelt.

De commissie heeft vastgesteld dat met de in het lopende jaar doorgevoerde hervormingen van het onderwijsprogramma het langlopende proces van het samengaan van Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie in één bachelorcurriculum voltooid is. Hoewel de commissie de juistheid van deze ontwikkeling zelf niet in twijfel trekt, signaleert zij wel bezwaren in de manier waarop het huidige curriculum omgaat met de conceptualisering van beide disciplines. Wat de commissie betreft zouden de disciplinaire kernidentiteiten – met name die van de culturele antropologie – binnen de huidige curriculumopzet sterker bewaakt moeten worden, juist om een verantwoorde uitwisseling te garanderen. Een sleutel hiertoe vormt de literatuur die studenten wordt aangeboden. Door studenten naast recente publicaties ook de klassieke, vormgevende werken van het vakgebied te laten lezen, krijgt de eigen disciplinaire identiteit veel sterker gestalte dan op dit moment het geval lijkt te zijn. Dit laatste geldt niet alleen voor de geïntegreerde bacheloropleiding, maar ook voor de masteropleiding.

Een onderdeel van het huidige bachelorcurriculum dat er wat de commissie betreft uitspringt zijn de leerprojecten, waarin alle geformuleerde eindkwalificaties samenkomen. Met betrekking tot *Leerproject 3* bestaan binnen de commissie evenwel gemengde gevoelens, vooral door het collectieve karakter van het buitenlandverblijf en de geringe inhoudelijke voorbereiding van studenten. De ethische bezwaren die hieruit voortvloeien wegen voor een deel van de commissie zwaarder dan het positieve effect dat een eerste interculturele ‘onderdompeling’ heeft op studenten.

Naar oordeel van de commissie hanteert de opleiding een duidelijk herkenbaar didactisch concept, dat doorklinkt in de inzet van activerende werkvormen. Kleinschaligheid, nauwe staf-studentcontacten en een over de hele linie genomen goede sfeer zijn zeer positieve aspecten van de beide Nijmeegse opleidingen. Op de studeerbaarheid van de opleidingen hebben deze kenmerken een gunstig effect: het rendement van de bacheloropleiding na vier jaar is conform de streefcijfers. Jammer is wel dat men er niet in slaagt om studenten na de bacheloropleiding vast te houden. De uitstroom na de bacheloropleiding is zorgwekkend te noemen. Wat de commissie betreft zou een sterkere profilering van de specialisatiethema's van de masteropleiding kunnen helpen om (internationale) studenten over de streep te trekken.

De commissie concludeert dat er sprake is van voldoende gekwalificeerde, betrokken en enthousiaste docenten, die dankzij hun betrokkenheid bij (met name) het NISCO in staat zijn om de gewenste koppeling tussen onderzoek en onderwijs vorm te geven. Voor de horizontale beleidsbepaling en de sterke rol van het middenkader heeft de commissie sympathie, al meent zij dat de vier bij de opleidingen betrokken hoogleraren sterker van zich zouden kunnen laten horen en dat de OLC een onafhankelijker koers zou kunnen varen.

2.3 Conclusie

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Anthropology and Development Studies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1 Bevindingen

Dit hoofdstuk valt uiteen in twee delen. Eerst worden de bevindingen van de commissie over het systeem van toetsing weergegeven (3.1.1) en vervolgens wordt de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.1.2).

3.1.1 Systeem van toetsing

Om te beoordelen of de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing, heeft de commissie gekeken naar het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing, de toetsvormen en het functioneren van de examencommissie.

Toetsbeleid

De kritische reflectie vermeldt dat de opleidingen met het aantreden van een nieuwe examencommissie in 2009 nieuw toetsbeleid hebben geïmplementeerd. Naar de commissie heeft vastgesteld schrijft dit onder meer voor dat de meeste cursussen in het opstellen en beoordelen van toetsen het vier-ogenprincipe hanteren. Bij de beoordeling van de scripties wordt een beoordelingsformulier gebruikt en zijn eveneens twee beoordelaars betrokken. Om uniformiteit en consistentie van de toetsing te bevorderen is de wijze van toetsing en beoordeling zoveel mogelijk geëxpliciteerd en controleerbaar voor studenten. Dit betekent dat er (in de *Schrijfwijzer*) richtlijnen zijn geformuleerd voor de verschillende soorten opdrachten, werkstukken en verslagen. Normen voor de beoordeling van schriftelijke werkstukken worden per cursus vastgelegd door de verantwoordelijke docent(en). Voor de toetsing en beoordeling van tentamens wordt op dit moment gewerkt met antwoordmodellen, die ter beschikking van studenten worden gesteld tijdens de inzage van de beoordeling na afloop. Concluderend stelt de commissie vast dat het huidige toetsbeleid alle relevante aspecten van toetsing dekt.

Proces rondom toetsing

De kritische reflectie verwijst voor de procedures rondom toetsing naar de Opleidings- en Examenregeling (OER). Hierin wordt onder meer vermeldt dat de toetsing plaatsvindt in de collegevrije weken aan het einde van een van de vier onderwijsperiodes. De uitslag van een schriftelijk tentamen wordt binnen 15 werkdagen bekendgemaakt. Voor werkstukken geldt ook een maximale nakijktermijn van 15 werkdagen na de uiterste inleverdatum. Uitslagen worden bekendgemaakt via Blackboard en direct verwerkt in het studentregistratiesysteem OSIRIS. Herkansingen worden aangeboden in de collegevrije weken aan het einde van de eerstvolgende onderwijsperiode. Bij verschil van mening over de toetsing en de beoordeling kunnen studenten in beroep gaan bij de examencommissie. De examencommissie kan ook een derde beoordelaar aanwijzen in het geval van een meningsverschil tussen een eerste en tweede beoordelaar bij de beoordeling van scripties. De commissie heeft begrepen dat dit in de praktijk echter zelden of nooit voorkomt.

Examencommissie

Meer dan de vorige examencommissie, richt de in 2009 aangetreden examencommissie zich op de vraag of de gestelde leerdoelen door het huidige systeem van toetsing adequaat getoetst

worden. Naar aanleiding van een evaluatie van de kwaliteit van de verschillende tentamens heeft zij een aandachtsschema uitgewerkt, waarin aandacht wordt besteed aan spreiding en dekking van de vragen, gelet op de literatuur, de relatie van het tentamen met de doelstellingen van de cursus, de inhoud en formulering van de vragen, het gebruik van meerkeuzevragen en het antwoordmodel voor de beoordeling van open vragen. De commissie stelt met tevredenheid vast dat de nieuwe examencommissie het waarborgen van de kwaliteit van toetsen en scripties en het bewaken van de realisatie van de gestelde eindkwalificaties nadrukkelijk tot haar taken rekent. Tijdens het gesprek vernam zij dat de commissie weliswaar niet structureel alle tentamens zal gaan bekijken, maar dat zij, wanneer studentevaluaties daartoe aanleiding geven, wel onderzoek zal doen naar de kwaliteit van individuele toetsen. Hiernaast houdt de examencommissie zich volgens de kritische reflectie onder andere bezig met het adviseren over en uitvoeren van de Onderwijs- en Examenregeling, het afhandelen van verzoeken en beroepsprocedures van studenten en het controleren en bestraffen van fraude.

Toetsvormen

De commissie heeft vastgesteld dat de beide opleidingen gebruik maken van diverse toetsvormen, voornamelijk opdrachten, werkstukken, verslagen, presentaties, deeltentamens, 'take home'-tentamens en afsluitende tentamens. Veel vakken kennen een mix van toetsvormen, bijvoorbeeld een tentamen en een werkstuk. Terwijl tentamens – bestaande uit open vragen, soms in combinatie met multiple-choice-vragen – worden ingezet om kennis en inzicht te toetsen, worden vaardigheden met name getoetst aan de hand van schriftelijke opdrachten (werkstukken, verslagen etc.). De toetsing van attitudes is vooral gesitueerd in de afronding van diverse cursussen, of in wat de opleidingen betitelen als de 'procesevaluatie'. Toetsing van de integratie van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes vindt vooral plaats in de drie leerprojecten uit de bacheloropleiding en in de (hieronder nog apart besproken) bachelor- en masterscriptie.

Tijdens het bezoek heeft de commissie gekeken naar een steekproef van toetsen van zowel de bachelor- als de masteropleiding. Zij concludeert dat er sprake is van een voldoende gevarieerd geheel van toetsen en dat de vorm en het niveau van individuele toetsen doorgaans in orde zijn. De gebruikte toetsvormen sluiten bovendien aan bij de leerdoelen van de afzonderlijke cursussen. De commissie heeft opgemerkt dat vragen over het niveau en de doelmatigheid van de toetsing standaard deel uitmaken van studentevaluaties. De RU tevredenheidmonitor 2009 geeft op een vijfpuntsschaal een score van 3,2 voor het niveau van toetsing en beoordeling. Ook de studenten met wie de commissie sprak waren globaal gezien tevreden over (de procedures rond) toetsing en beoordeling. Een aspect dat wat hen betreft verbeterd zou kunnen worden is de mate waarin docenten mondelinge en schriftelijke feedback geven op schriftelijke opdrachten. Hoewel feedback een belangrijk aspect is van het Nijmeegse didactische concept, staat de hoge werkdruk van docenten een gedetailleerde motivering van de beoordeling vaak in de weg.

Scriptieprocedure

De bachelorscriptie vormt het sluitstuk van de bacheloropleiding en heeft de vorm van een individueel werkstuk waarin kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes in combinatie worden getoetst. De commissie concludeert dat er, om voor studenten inzichtelijk te maken waaraan een bachelorscriptie moet voldoen gedetailleerde richtlijnen zijn opgesteld. De beoordeling vindt plaats door twee verschillende beoordelaars, namelijk de begeleider en een tweede lezer, in de praktijk veelal de begeleider van het leerproject waarop de scriptie gebaseerd is. Beide lezers gaan na of de student erin geslaagd is een adequate onderzoeksvraag te formuleren en deze in een helder wetenschappelijk betoog uit te werken, met gebruikmaking van de

relevante literatuur, theoretische concepten en methoden, eventueel in combinatie met eigen empirische onderzoeksdata verkregen tijdens *Leerproject 3*. Met het oog op de transparantie noteren beide beoordelaars hun bevindingen op een beoordelingsformulier. Uit de kritische reflectie vernam de commissie dat de tweede beoordelaar zijn beoordeling formuleert na ruggespraak met de eerste begeleider. Wat de commissie betreft verdient het echter aanbeveling wanneer de tweede lezer zelfstandig tot een beoordeling komt.

De masterscriptie vormt de afronding van de masteropleiding en heeft de vorm van een individueel werkstuk waarin studenten conform de eindkwalificaties van de opleiding aantonen wetenschappelijk verslag te kunnen doen van een zelfstandig uitgevoerd empirisch onderzoek. In de toetsing van de scriptie wordt vooral gekeken naar de formulering en onderbouwing van de probleemstelling, de relevantie van het onderwerp, de aansluiting bij theorievorming, de uitwerking en operationalisering van de gehanteerde begrippen, de methodische verantwoording, de presentatie en analyse van de verzamelde onderzoeksgegevens, de wijze waarop de probleemstelling wordt beantwoord en de conclusies. De richtlijnen voor de criteria die worden gehanteerd bij de beoordeling zijn voor beide specialisaties apart uitgewerkt. Naar de commissie constateert, is de uitwerking voor de specialisatie *Development Studies* behoorlijk gedetailleerd. Zij raadt aan de richtlijnen voor de specialisatie *Anthropology* een vergelijkbaar niveau van uitwerking te geven. Ook voor de masterscriptie geldt dat het volgens de commissie de voorkeur geniet wanneer eerste en tweede beoordelaar zelfstandig tot een oordeel komen en pas daarna overleggen over het eindcijfer voor de scriptie.

3.1.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om te beoordelen of studenten op het moment van afstuderen de in Standaard 1 geformuleerde eindkwalificaties behaald hebben, heeft de commissie in de eerste plaats gekeken naar het niveau van scripties van de bachelor- en de masteropleiding. Ook heeft zij stilgestaan bij de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt.

Scripties

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft de commissie vijftien scripties van de bacheloropleiding en vijftien scripties van de masteropleiding opgevraagd en bestudeerd (zie Bijlage 7). Over de kwaliteit van de bestudeerde steekproeven is de commissie over het algemeen tevreden. Zij was het in grote lijnen eens met het door de begeleiders toegekende cijfer. De commissie beoordeelde één van de bestudeerde scripties als onvoldoende (een 5). In algemene zin identificeert de commissie de theoretische inkadering van scripties als een aandachtspunt. Met name in de zwakkere scripties ontbreekt het vaak aan conceptuele diepgang. Wat de commissie betreft sluit deze conclusie logisch aan bij de eerder gerapporteerde bevindingen over het profiel van de opleidingen en de inhoud van het curriculum. Een tweede punt van zorg betreft de ‘afwerking’ van scripties. In veel scripties trof de commissie slordigheden aan in notenapparaat en literatuurlijsten, alsook fouten in stijl, grammatica en spelling, waardoor commissieleden vaak het idee kregen dat zij een voorlaatste versie in handen hadden. De commissie wil er bij begeleiders op aandringen om er streng op te letten dat een laatste versie daadwerkelijk foutloos is. Tevreden is de commissie met het door studenten verrichte veldwerk. Met name in de masterscripties signaleert de commissie een goede uitwerking van interviews en andere empirische data.

De positie van alumni op de arbeidsmarkt

Naast de geproduceerde eindwerken geeft ook de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt inzicht in de vraag of de geformuleerde eindkwalificaties behaald zijn. De kritische reflectie verwijst naar een alumnonderzoek uit 2010 waaruit blijkt dat

afgestudeerden van de masteropleiding werkzaam zijn binnen een breed scala aan beroepen en sectoren, variërend van onderzoek en onderwijs tot beleidsadvies. De meest voorkomende beroepsgroepen zijn onderzoeker en beleidsadviseur, zowel met betrekking tot vraagstukken rondom culturele diversiteit in multiculturele samenlevingen als op het terrein van internationale ontwikkelingsamenwerking. Hoewel alumni aanvankelijk een achterstand hebben op de arbeidsmarkt, slagen de meeste er volgens de kritische reflectie in om deze gedurende de eerste jaren van hun carrière ongedaan te maken. Na een periode van tien jaar is het aanvankelijke verschil in positie op de arbeidsmarkt met alumni van andere sociaalwetenschappelijke disciplines volledig verdwenen en blijkt de tevredenheid over de genoten opleiding groot te zijn.

De tijdens het visitatiebezoek geraadpleegde alumni bevestigden dat zij in hun huidige werkkring veel baat hebben bij zowel de algemene academische vorming als bij disciplinespecifieke expertise en vaardigheden. Dit laatste geldt ook voor studenten wier werk op het eerste gezicht niet direct in het verlengde ligt van de genoten opleiding. Een alumna die werkzaam is als zelfstandig onderwijsadviseur liet de commissie weten dat zij nog dagelijks kan terugrijpen op de tijdens de studie aangeleerde etnografische onderzoeksmethodes, met name op de techniek van participerende observatie. Als meer algemene competenties die nuttig zijn bij hun dagelijkse werkzaamheden noemden alumni hun sterke analytische en strategische vermogen, communicatieve vaardigheden, zelfstandigheid en 'kritische houding ten aanzien van de waarheid'. Uit de persoonlijke verhalen van de alumni bleek wel dat de overgang tussen studie en arbeidsmarkt voor een groot deel van hen niet soepel verloopt. In veel gevallen moeten net afgestudeerden zich, om een voet tussen de deur te krijgen, tevreden stellen met stages, vrijwilligerswerk en kleine projecten aan de onderkant van het onderzoeksveld. Desgevraagd lieten de alumni weten verheugd te zijn over de in de kritische reflectie geschetste ontwikkelingen op het gebied van een meer beleidsgerichte insteek. Daarbij menen zij dat ook meer ingezet zou moeten worden op loopbaanoriëntatie. Studenten moeten huns inziens worden aangezet om zeer tijdig na te gaan denken over het gewenste carrièrepad. Om afgestudeerde antropologen, die meer last hebben van een moeizame aansluiting tussen studie en arbeidsmarkt dan ontwikkelingssociologen, beter in staat te stellen om potentiële werkgevers te overtuigen van de eigen competenties zou binnen loopbaanoriëntatie expliciet moeten worden stilgestaan bij de vraag wat zij de arbeidsmarkt te bieden hebben.

Bij deze conclusies van de alumni wil de commissie zich van harte aansluiten. Zij hoopt dan ook dat de in het leven geroepen werkveldcommissie in de toekomst actief zal blijven. Wat de commissie betreft zijn echter ook andere manieren denkbaar om alumni in te zetten om de kloof tussen opleiding en werkveld te dichten. Vanuit dit oogpunt vindt de commissie het verstandig dat een hogere mate van alumniorganisatie nagestreefd wordt.

3.2 Overwegingen

De commissie concludeert dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing. Zij hanteren een mix van toetsvormen die goed aansluit op de vakinhoud, de gestelde leerdoelen en het niveau van studenten. De toetsprocedures zijn fair en functioneel en de rollen van de verschillende betrokken gremia zijn helder gedefinieerd. Nagenoeg ieder vak wordt met twee verschillende toetsvormen afgesloten en bovendien wordt gewerkt met het vier-ogenprincipe, waarbij docenten tentamens in overleg samenstellen en beoordelen. Bij het beoordelen van scripties wordt gebruik gemaakt van standaard beoordelingsformulieren en wordt een tweede beoordelaar ingezet. Zeer positief is volgens de commissie dat de examencommissie zich als onderdeel van het nieuwe toetsbeleid actief bezighoudt met de kwaliteit van tentamens.

Na het bestuderen van een selectie van recente bachelor- en masterscripties stelt de commissie vast dat studenten bij afronding van de opleiding beschikken over de kennis en vaardigheden die hen kwalificeren voor verdere studie of het betreden van de arbeidsmarkt. De commissie was het in grote lijnen eens met de door de begeleiders toegekende cijfers. Eén van de bestudeerde scripties was wat de commissie betreft onvoldoende (een 5). Een positief aspect, met name van de masterscripties, vond zij de goede representatie en analyse van interviews en andere empirische data – waarschijnlijk een gevolg van de aandacht hiervoor binnen de drie leoprojecten in de bacheloropleiding. Minder te spreken was de commissie over de conceptuele diepgang en het gebrekkige niveau van afwerking. Wat haar betreft zouden begeleiders er strenger op moeten toezien dat fouten en slordigheden in de laatste versie gecorrigeerd zijn.

De positie van alumni op de arbeidsmarkt kan volgens de commissie ook gezien worden als bewijs van het realiseren van de eindkwalificaties. Hoewel met name afgestudeerde antropologen als gevolg van de breedte van de opleiding moeite hebben met het vinden van passend werk, lopen ze hun aanvankelijke achterstand na enige tijd volledig in. De sterkere focus op de arbeidsmarkt die uit het nieuwe curriculum spreekt is volgens de commissie gunstig, maar zou verder mogen worden uitgewerkt, bijvoorbeeld in het aanbieden van loopbaanoriëntatie.

3.3 Conclusie

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Anthropology and Development Studies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

De commissie is van oordeel dat de bachelor- en masteropleidingen Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie die de RU aanbiedt voldoen aan de eisen die daaraan op basis van het domeinspecifiek referentiekader en de Dublin-descriptoren gesteld mogen worden. De opleidingen beschikken over adequate eindkwalificaties die dankzij de functioneel ingerichte onderwijsleeromgeving ook gerealiseerd worden. Om te zorgen dat de opleidingen zich bij een volgende beoordeling in nog positievere zin weten te onderscheiden, raadt de commissie aan om de eigen profilering binnen het veld en de vertaling daarvan in de bachelor- en mastercurricula nog scherper te doordenken. De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleidingen de integratie van culturele antropologie en ontwikkelingsstudies door een sterkere conceptualisering van de eigen kernthematiek tot een *unique selling point* zullen weten te maken.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie* als **voldoende**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Anthropology and Development Studies* als **voldoende**.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. A.F. (André) Droogers is emeritus hoogleraar Culturele Antropologie, in het bijzonder religieuze en symbolische antropologie, aan de Vrije Universiteit (VU), Amsterdam. Hij studeerde sociale geografie en culturele antropologie in Utrecht. Hij begon zijn loopbaan als leraar aardrijkskunde. Droogers is werkzaam geweest aan faculteiten in Kongo, Brazilië en Nederland, steeds onderwijs, onderzoek en beheerstaken combinerend. Ook was hij een aantal jaren werkzaam aan het Instituut voor Godsdienstwetenschap van de VU, een onderzoeksinstituut waar religie interdisciplinair bestudeerd werd. In 1974 promoveerde hij aan de VU cum laude op een proefschrift over jongensinitiatie bij de Wagenia, een vissersstam in de omgeving van Kisangani (Kongo). Bij de antropologieopleiding van de VU is hij jarenlang voorzitter van de opleidingscommissie geweest. Hij heeft functies bekleed in de ondernemingsraad van de VU en in het bestuur van de Faculteit Sociale Wetenschappen, waar hij de portefeuille onderwijs onder zijn hoede had. Hij was de eerste VU-medewerker die tot docent van het jaar werd gekozen. Droogers is enkele jaren voorzitter geweest van de Antropologische Beroepsvereniging. Hij was medeoprichter van het Hollenweger Center van de VU en van GloPent, European Research Network on Global Pentecostalism, waar hij een aantal jaren de rol van voorzitter vervulde. Zowel het Hollenweger Center als GloPent is gericht op onderzoek van het Pinksterkerken. Droogers heeft ruim 150 publicaties op zijn naam staan. Behalve op Pentecostalisme hebben die betrekking op religietheorie, methodologie, overgangsrituelen, syncretisme en spel. In 2012 verscheen bij De Gruyter (Berlijn) *Play and Power in Religion: Collected Essays*.

Prof. dr. H. (Rik) Pinxten is hoogleraar in de antropologie en de studie van religies aan de Universiteit Gent. Hij deed onderzoek naar denken en religie bij andere culturen (Navajo Indianen in de USA, migranten in Europa) en naar de filosofische gronden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Pinxten publiceerde tientallen artikelen in het Nederlands, het Engels, het Frans en het Spaans en een twintigtal boeken. De bekendste zijn *Anthropology of Space* (UPP, USA, 1983), *Culture and Politics* (Berghahn, Oxford, 2004), *The Creation of God* (P.Lang, Frankfurt, 2010), *Culturen sterven langzaam* (Houtekiet, Antwerpen, 1993), *De Strepen van de Zebra* (Houtekiet, Antwerpen, 2007), *Mensen* (Lannoo, Tielt, 2009) en *Het Plezier van het Zoeken* (Houtekiet, Antwerpen, 2011). Pinxten was tussen 2003 en 2010 voorzitter van de Humanistische Vrijzinnige Vereniging van Vlaanderen, de Vlaamse afdeling van Het Humanistisch Verbond (België). Hij is thans voorzitter van het Centrum voor Interculturele Communicatie en Interactie (CICI) van de universiteit van Gent. Samen met Gerard Mortier was hij pleitbezorger voor de oprichting van een progressief MuziekForum 'De Krook' in Gent. In 2004 kreeg hij de Arkprijs van het Vrije Woord voor zijn boek *De Artistieke Samenleving*.

Dr. A (Alexandra) Pillen studeerde af als arts aan de Universiteit Leuven (1994) en promoveerde later in de medische antropologie aan het University College London (UCL, 1995-2000). Sinds 2001 is ze universitair docent Medische Antropologie aan UCL. Haar expertise ligt op het terrein van cross-culturele gezondheidszorg en de antropologie van door oorlog verscheurde of post-conflict samenlevingen. Pillen is auteur van *Masking Terror. How Women Contain Violence in Southern Sri Lanka* (Pennsylvania University Press, Ethnography of Political Violence Series, 2003). In deze monografie geeft ze een gedetailleerde socio-linguïstische analyse van huiselijk en politiek geweld tegen vrouwen in een plattelands-sloppenwijk in Zuid-Sri Lanka. Pillens interesse in de antropologie van door oorlog verscheurde samenlevingen komt bovendien tot uitdrukking in haar rol als adviserend panellid (sinds 2005) van de Harry Frank Guggenheim Foundation for the Study of Human

Violence, Dominance and Aggression in New York. Recent onderzoek richt zich op de toegang van Koerdische vrouwen tot gezondheidszorg in Haringey, VK.

Ir. A. (Adrie) Papma studeerde sociologie aan de Universiteit Wageningen en werkte nadien bij de Universiteit Leiden, SNV, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Hivos. Sinds begin jaren negentig werkt ze bij Oxfam Novib. In 2002 werd Adrie Papma directeur Alliance Building and Corporate Department. Ze was als zodanig medeverantwoordelijk voor diverse internationale campagnes, zoals de campagne 'Make Trade Fair'. In 2006 werd ze herbenoemd tot zakelijk directeur van Oxfam Novib Nederland. In deze functie is Papma verantwoordelijk voor de interne bedrijfsvoering van Oxfam Novib, voor het onderhouden van relaties met de private sector (agri-food business, financiële sector) (overgedragen) en institutionele fondsenwerving. Zij is lid van het Global Team en voorzitter van de Operations Group van Oxfam International. Daarnaast bekleedt Adrie Papma verschillende bestuursfuncties, onder andere bij INTRAC, World Social Forum, Partos, EVS, IDH, AIV / COS en Agriprofocus.

R. (Reinout) Meijnen MA heeft in 2011 de master Cultural Anthropology and Development Sociology aan de Universiteit Leiden afgerond. Zijn afstudeeronderwerp betrof carrièreperspectieven en interactie met ontwikkelingsorganisaties van jonge vuilniswerkers in Egypte. Tijdens zijn studietijd was hij actief in verschillende studentenorganisaties, waaronder als voorzitter van studievereniging Itiwana, etnologisch debatdispuut WDO en de Landelijke Samenwerking Studenten Antropologie (LaSSA). Vanuit deze laatste rol raakte hij betrokken bij de Antropologen Beroepsvereniging, waar hij als bestuurslid de vernieuwing van de website en het bijeenbrengen van een webredactie organiseerde. Reinout werkte in 2010 en 2011 als redactieassistent bij The Broker, een online tijdschrift over ontwikkelings- en globaliseringsvraagstukken. In 2011 en 2012 werkte hij als fondsenwerver voor Hoqook, een lokale mediaorganisatie in Egypte, gericht op mensenrechten en democratisering. Terug uit Cairo werd hij actief voor Amnesty International als landenmedewerker Egypte. Sinds oktober 2012 is hij weer aan het werk voor The Broker, nu als webredacteur. Ook voor de website van de ABv, antropologen.nl, is hij weer actief als hoofdredacteur.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Culturele antropologie en ontwikkelingssociologie bestuderen overeenkomsten en verschillen tussen mensen en hun verandering door processen van ontwikkeling. Zij hanteren daartoe een breed scala aan kwalitatieve en kwantitatieve sociaal-wetenschappelijke methoden, waarbij veelal etnografisch veldwerk een prominente plaats inneemt. Het Nederlandse domein is te vergelijken met de collectieve benchmark voor Anthropology van de Quality Assurance Agency for Higher Education, UK. In Groot-Brittannië geldt echter een disciplinaire reikwijdte van culturele antropologie naar biologische antropologie die in Nederland niet of nauwelijks van toepassing is. In plaats daarvan strekt het Nederlandse disciplinaire domein zich uit van culturele antropologie tot vergelijkende sociologie en ontwikkelingsstudies. Net als de Britse zusterdiscipline neemt het vak bovendien veel kenmerken van de humaniora in zich op, zonder daarmee het fundament van de sociale wetenschap te verlaten. De diverse opleidingen in Nederland kiezen in deze (inter-)disciplinaire ruimte elk hun eigen positie en een eigen theoretisch en methodologisch profiel. Terwijl van elke opleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie verwacht wordt dat zij onderstaande minimumeisen verwezenlijkt, veronderstelt het respect voor de eigenheid van een opleiding en voor de diversiteit van de discipline tussen universiteiten dat elke opleiding in de eerste plaats wordt beoordeeld op de wijze waarop zij erin slaagt de eigen doelstellingen te realiseren.

Het hieronder gespecificeerde referentiekader is een aangepaste en meer beknopte versie van het kader gepresenteerd in het landelijke visitatierapport Culturele Antropologie van 2006 (pp. 19-26).

1. Het onderwijsprogramma

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (hierna: CA/OS) worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een academische bachelor, met verdieping, dan wel meer specialisatie in de master op wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een academische en/of maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis, analytische en onderzoeksvaardigheden die binnen de studie verworven zijn, kunnen worden aangewend. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijke niveau als de maatschappelijke relevantie worden gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding.

De bachelor- en masteropleidingen Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie hebben een aantal doelstellingen. Zij bieden:

- Kennis van en inzicht in de in het vakgebied gebruikelijke algemene theorieën, concepten, methoden en analytische instrumenten;
- Kennis van en inzicht in de wijze waarop dit wetenschappelijke instrumentarium het begrip van, dan wel de interventie in, (actuele) maatschappelijke vraagstukken en praktijksituaties kan verbeteren;
- Kennis van en inzicht in de meerwaarde van een wetenschappelijke benadering van cultuur, sociale relaties en ontwikkeling;
- een kader waarbinnen de student probleemgericht theorie en kennis toepast om tot een beargumenteerd en kritisch standpunt te komen ten opzichte van enkele wezenlijke gebieden van lopend onderzoek.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied of combinatie van vakgebieden.

Doelstellingen en eindtermen algemeen

- De eindtermen van de opleiding zijn mede gebaseerd op de wettelijke regelingen, op de ontwikkelingen in het wetenschaps- en vakgebied, op de arbeidsmarkt voor de afgestudeerden, op didactische inzichten en op voor het vakgebied relevante maatschappelijke ontwikkelingen;
- De keuzes die daarbij door de opleiding zijn gemaakt zijn helder en expliciet vastgelegd in het onderwijsbeleid van de opleiding en vertaald naar het opleidingsprofiel;
- De formulering van doelstellingen en eindtermen is helder, concreet, en toetsbaar;
- In de doelstellingen en eindtermen komt het wetenschappelijk niveau van de opleiding concreet tot uitdrukking;
- De eindtermen zijn richtinggevend voor de inhoud en de vormgeving van het onderwijsaanbod;
- Doelstellingen en eindtermen zijn zowel geformuleerd op het niveau van de opleiding als op programmafase en cursusniveau;
- De docenten werken aantoonbaar binnen het kader van de eindtermen van de opleiding;
- Er is sprake van een herkenbare samenhang tussen de eindtermen van de opleiding en de doelstellingen op cursusniveau, programmafase en programmaniveau.

Minimale inhoudseisen ten aanzien van de vak kennis

Afgestudeerden hebben:

- Kennis van en inzicht in de voornaamste theoretische stromingen en enige actuele thema's binnen het vak;
- kennis van en inzicht in een substantieel aantal veldstudies (monografieën);
- kennis van en inzicht in de geschiedenis van het vak;
- kennis van en inzicht in de ethiek van sociaal-wetenschappelijk onderzoek;
- kennis van en inzicht in de methodologie, methoden en technieken van onderzoek;
- ervaring met het beoordelen en zelf verrichten van wetenschappelijk onderzoek;
- kennis van en inzicht in de verhouding tussen thematische en regionale specialisatie;
- inzicht in de positie van CA/OS ten opzichte van andere wetenschappelijke disciplines;
- het vermogen tot schriftelijk en mondeling rapporteren;
- inzicht in de toepassingsmogelijkheden van CA/OS onderzoek.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Algemeen, aansluiting en eisen eerste jaar

- De opleiding besteedt zorg aan de voorlichting en de aansluiting op de vooropleiding van eerstejaarsstudenten;
- De opleiding geeft eerstejaars studenten een duidelijk en breed beeld van het vak en wat het vak vraagt van haar toekomstige beoefenaars;
- De opleiding gaat zorgvuldig om met selectie en uitval van studenten tijdens het eerste jaar en voorziet in een tijdig studieadvies.

De domeinspecifieke kennis en vaardigheden waarover bachelorstudenten bij het behalen van hun diploma dienen te beschikken worden hieronder aangegeven, met dien verstande dat elke opleiding naar haar aard en invalshoek verschillende keuzes maakt en accenten legt. Het diploma geeft toegang tot één of meer masterprogramma's.

Kennis

- Beheersen van de grondbeginselen van de kerndisciplines van de betreffende studie en een algemeen inzicht in de methodologie van de bestudeerde disciplines;
- Verdiepte kennis van één of meer deelgebieden van de betreffende studie;
- Kennis van de wetenschapsfilosofische achtergronden van het onderzoek op het bestudeerde terrein.

Vaardigheden

De bachelorafgestudeerde is in staat om:

- Antropologische en ontwikkelingssociologische kennis en analyses te reproduceren, en schriftelijk en mondeling op toegankelijke wijze te presenteren;
- De relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt te verdedigen;
- De gangbare onderzoeksmethoden en –technieken van de betreffende disciplines passief te beoordelen en in sommige gevallen actief toe te passen, met inzicht in de volledige empirische cyclus van probleemdefinitie en bibliotheekonderzoek, via dataverzameling, tot data-analyse en rapportage.

Afstemming op het afnemend veld

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld. Bachelorstudenten beschikken over voldoende vaardigheden om in diverse organisaties met de nodige supervisie werk op academisch niveau te verrichten.

Academische vaardigheden en attitudes

Bachelorafgestudeerden hebben een onderzoekende grondhouding, zijn nieuwsgierig naar de empirie, staan kritisch ten opzichte van populaire theorieën en benaderen sociaal-culturele diversiteit vanuit een door wetenschappelijk inzicht geïnformeerde reflectie op de eigen positie en verantwoordelijkheid.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing afhankelijk van de door de opleiding gekozen specialismen, studieobjecten en invalshoeken. Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen CA/OS beschikken over de volgende eigenschappen:

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de disciplines, in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek;
- Grondige kennis van en inzicht in de meest belangrijke theorieën en kernbegrippen, onderzoeksmethoden en –technieken;

- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het vakgebied en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen.

Vaardigheden

De masterafgestudeerde is in staat om:

- Deel te nemen aan een discussie met vakgenoten, en beschikt over de daarbij behorende schrijf-, lees-, luister-, en spreekvaardigheden;
- (Onder begeleiding) zelfstandig onderzoek te doen, door actieve beheersing van de onderzoeksmethoden en –technieken van het betreffende vakgebied;
- Gegevens op een diepgaand academisch niveau te analyseren, te vergelijken, kritisch te toetsen, en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag te kunnen doen;
- De kennis van verschillende bestudeerde domeinen te integreren.

Afstemming op het afnemend veld

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om zelfstandig academische beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding CA/OS vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden die beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of –verwerking, de daarmee gepaard gaande onzekerheid, en de daarvoor vereiste verantwoordelijkheid samengaan.

Academische vaardigheden en attitudes

Afgestudeerden van de masteropleiding zijn in staat zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten, zich een zelfstandig oordeel te vormen over maatschappelijke vraagstukken op hun wetenschappelijk terrein, en in staat tot verregaande reflectie op de ethische, historische, methodologische en sociale aspecten van de wetenschap die zich richt op hun object van studie. Hun directe ervaring met onderzoek naar menselijke diversiteit geeft hen kritische distantie ten opzichte van culturele en sociale patronen in de eigen en in andere samenlevingen.

D. Inhoud/programma

Afhankelijk van de eigen aard van de opleiding wordt het bachelorprogramma inhoudelijk zo ingericht dat voldoende aandacht is besteed aan academische vorming, analyse en redactie van wetenschappelijke producten en de empirische cyclus. Zij wordt afgesloten met een integratieve opdracht, zoals een bachelorscriptie.

De masteropleiding realiseert een verdieping van de algemene doeleinden en theoretische en methodologische inzichten verworven in de bacheloropleiding, door middel van specialisatie en een individuele proeve van bekwaamheid (zoals een leeronderzoek of een afstudeerstage), en wordt afgesloten door een integratieve opdracht (bijvoorbeeld een masterscriptie). De procedures en beoordelingscriteria van dit wetenschappelijke product zijn helder en expliciet vastgelegd en worden transparant toegepast.

E. Omgevingsfactoren

In een beperkte opleidingsbeoordeling wordt een aanzienlijk deel van de beoordeling van omgevingsfactoren overgelaten aan de instellingsaudit (zoals beheer en interne kwaliteitszorg). Voor dit domeinspecifieke kader zijn echter de volgende aspecten van belang:

Internationalisering

Culturele antropologie en ontwikkelingssociologie richten zich bij uitstek op de globale reikwijdte van de in de discipline(s) verworven kennis en vaardigheden. Dat impliceert dat

- De opleiding een duidelijke en geëxpliciteerde visie heeft op de internationalisering van het vakgebied;
- De opleiding actief gebruik maakt van een internationaal netwerk van onderwijsinstellingen en onderzoekers, en deze inzet bij buitenlandse stages of leeronderzoek van studenten;
- De visie van de opleiding op onderzoek van maatschappelijke vraagstukken zich niet beperkt tot de Europese of Noord-Amerikaanse samenleving;
- Waar mogelijk buitenlandse studenten worden gestimuleerd bij de opleiding onderwijs te volgen, en de betreffende infrastructuur van de opleiding daarop is afgestemd;
- Afgestudeerden beschikken over de specifieke vaardigheden die vereist zijn om kennis op te doen over, dan wel onderzoek te doen in, de delen van de wereld waar zij zich in specialiseren.

Arbeidsmarkt

Culturele antropologie en ontwikkelingssociologie leiden op tot werk in een zeer divers afnemend veld. Een opleiding heeft een expliciete visie op dit werkveld en onderhoudt waar mogelijk contacten met dit werkveld, bijvoorbeeld door een actief alumnibeleid.

Studenteninstroom

De opleiding heeft de wettelijke eisen aan de toelaatbaarheid van studenten vertaald naar haar onderwijsprogramma en de daarin beschikbare leerroutes voor studenten met verschillende vooropleidingen. Daaronder vallen eveneens een expliciet vrijstellingenbeleid en een onderwijsaanbod om deficiënties in kennis en vaardigheden weg te werken. De opleiding besteedt zorg aan het signaleren van veranderingen in de instroom, aan het in stand houden van de kwaliteit van studievoordigheden en –houding van studenten, en het tijdig signaleren van studieproblemen.

De onderwijsorganisatie

De samenhang, sturing en waar nodig, verbetering van het onderwijs worden gewaarborgd door effectief opleidingsmanagement, een goede interne werk- en overlegstructuur en een duidelijk studentenbegeleidingssysteem.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding

Beoogde eindkwalificaties bacheloropleiding

Met de opleiding wordt beoogd:

- a. studenten de theoretische en praktische kennis en vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen een masteropleiding in de Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies of in een aanverwante discipline te volgen;
- b. studenten de gelegenheid te geven kennis en inzicht te verwerven in de disciplines die van belang zijn voor de studie van problemen van culturele diversiteit en ontwikkeling, zich daarover een kritisch oordeel te vormen, daarover te discussiëren met anderen en een bijdrage te leveren aan de oplossing van beleidsproblemen die voortvloeien uit culturele diversiteit dan wel ontwikkelingsvraagstukken;
- c. studenten te trainen in algemene vaardigheden en onderzoeksvaardigheden, omvattende intellectuele en algemeen professionele basisvaardigheden (zoals mondeling en schriftelijk rapporteren, computergebruik, planmatig werken, projectmatig werken, werken in teams, en reflecteren), en academische vaardigheden om vraagstukken met betrekking tot culturele diversiteit en ontwikkeling te kunnen analyseren en op basis daarvan voorstellen voor oplossing ervan te doen en deze te evalueren.

De algemene doelstellingen van de opleiding worden nader gespecificeerd in de eindtermen:

1. Kennis en inzicht

- a. Kennis van en inzicht in de belangrijkste theoretische stromingen en voornaamste vraagstukken in de culturele antropologie en ontwikkelingsvraagstukken. Daartoe behoren de verschillende perspectieven op de meest fundamentele dimensies van cultuur, waaronder politiek, economie, religie en identiteit, die worden bestudeerd vanuit een optiek waarin machtsongelijkheid centraal staat en welke plaats vindt binnen de context van globalisering, met verregaande implicaties voor sociaal-culturele verandering en ontwikkelingsvraagstukken.
- b. Kennis van en inzicht in de gangbare methoden en technieken van onderzoek en in het feitelijk verloop van verschillende soorten onderzoek. Studenten weten welke typen onderzoek, zowel kwalitatief als kwantitatief, voorkomen in de culturele antropologie en ontwikkelingsstudies, kennen de methodologische criteria die een rol spelen bij de beantwoording van gegeven onderzoeksvragen en zijn in staat om een geschikt onderzoeksdesign bij een vraagstelling te kiezen. Ze hebben kennis van de meeste gangbare methoden van dataverzameling en technieken van de descriptieve en inductieve statistiek, evenals inzicht in processen van gegevensanalyse in relatie tot onderzoeksvragen en de onderzoeksopzet.
- c. Kennis van en inzicht in het verschil tussen de empirische onderzoekscyclus om wetenschappelijke kennis te genereren, en de beleidscyclus waarvan het doel is om kennis in te zetten ten behoeve van de strategische oplossing van maatschappelijke problemen. Studenten weten welke onderzoeks- en/of beleidsstrategieën ze kunnen hanteren binnen de verschillende werkterreinen van cultureel antropologen en ontwikkelingsdeskundigen.

2. Vaardigheden

Kennis en inzicht zijn ten nauwste verbonden met vaardigheden. Vaardigheden worden in de eindtermen omschreven als academische vaardigheden, waaronder academisch redeneren, handelen en communiceren. Deze vaardigheden hebben betrekking op de beroepspraktijk in het algemeen (professionele vaardigheden) en de onderzoekspraktijk in het bijzonder (het hanteren van het wetenschappelijk onderzoeksinstrumentarium). Specifiek voor het vakgebied van de culturele antropologie en ontwikkelingsstudies is verder dat zowel de

beroepspraktijk als de onderzoekspraktijk doorgaans worden gekenmerkt door interculturaliteit, waardoor het voor studenten van groot belang is om ook interculturele vaardigheden te verwerven. Samenvattend worden in de eindtermen de volgende vaardigheden genoemd:

- a. analytische vaardigheden: logisch, kritisch en objectief kunnen analyseren, redeneren, oordelen en reflecteren.
- b. methodische vaardigheden: onderzoek formuleren, uitvoeren en erover rapporteren.
- c. communicatieve vaardigheden: schrijven, presenteren en discussiëren.
- d. sociale vaardigheden: gespreksvaardigheden, sociaal-contactuele vaardigheden, samenwerken met anderen, werken in teamverband (ook interdisciplinair), interculturele vaardigheden.

De vaardigheden voor de bacheloropleiding zijn deels gespecificeerd voor wetenschappelijk onderzoek en voor een beleidsoriëntatie. Het laatste staat centraal in de Minor 'Beleid' in het derde jaar, waarin studenten wordt geleerd een onderscheid te maken tussen kennisvragen, die wetenschappelijk onderzoek vereisen, en beleidsvragen, die vergen dat wetenschappelijke kennis wordt toegepast teneinde maatschappelijke problemen op te lossen. Hiervoor worden studenten vertrouwd gemaakt met het specifieke karakter van beleidsproblemen en technieken die kunnen worden gebruikt om een bijdrage te leveren aan de oplossing ervan.

3. Attitudes

Attitudes verwijzen naar beroepshoudingen in onderzoekssituaties en het brede werkveld van de culturele antropologie en ontwikkelingsstudies. Ze hebben betrekking op de ethische aspecten van de beroepsuitoefening met respect voor mensen met een andere culturele achtergrond, op een academisch kritische houding ten aanzien van wetenschappelijke waarheidsaanspraken en vigerende (inclusief eigen) opvattingen inzake cultureel antropologische en ontwikkelingsvraagstukken en –praktijken. In de eindtermen wordt naast wetenschappelijke integriteit, de fundamentele onzekerheid van de sociale wetenschappen benadrukt, naast een kritische houding en de bereidheid tot het beschikbaar stellen van wetenschappelijke kennis en een open discussie daarover.

Masteropleiding

Beoogde eindkwalificaties masteropleiding

Deze doelstellingen zijn geoperationaliseerd in eindtermen, die verder zijn gespecificeerd voor de twee specialisaties die door de leerstoelgroep Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies worden aangeboden, te weten 'Anthropology' en 'Development Studies'. De eindtermen uit de OER kunnen als volgt worden samengevat.

1. Kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën op het terrein van culturele verandering in specifieke samenhang met mobiliteit en migratie binnen de context van globalisering ('Anthropology'), respectievelijk van internationale ontwikkelingsvraagstukken ('Development Studies'). In de specialisatie 'Anthropology' worden theorieën ten aanzien van mobiliteit en migratie toegespitst op sociaal-politieke mobiliteit, sociaal-economische mobiliteit en sociaal-religieuze mobiliteit. In de specialisatie 'Development Studies' worden theorieën over internationale ontwikkelingsvraagstukken toegespitst op de snel veranderende verhoudingen, met nieuwe actoren, ten aanzien van armoede, ongelijkheid en internationale samenwerking. In beide specialisaties wordt verder verdiepende en verbredende kennis en inzicht nagestreefd in de werkterreinen en praktijksituaties waarin bovengenoemde theorieën worden gehanteerd en toegepast. Een uitstekende beheersing van een breed palet aan onderzoeksmethoden en –technieken, zowel kwalitatief als kwantitatief, is ten slotte noodzakelijk om opvattingen die voortvloeien uit een kritische reflectie op genoemde theorieën te beoordelen of te toetsen in eigen onderzoek.

2. Vaardigheden, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen onderzoeksvaardigheden en academische vaardigheden, die met elkaar gemeen hebben dat ze beide zijn georiënteerd op interculturele situaties.

De onderzoeksvaardigheden zijn afgestemd op het verrichten van zelfstandig wetenschappelijk onderzoek op het gebied van mobiliteitsvraagstukken in de culturele antropologie ('Anthropology'), respectievelijk op het gebied van internationale ontwikkeling en samenwerking ('Development Studies').

De academische vaardigheden behelzen het vermogen om op gevorderd niveau te kunnen analyseren, redeneren en argumenteren met betrekking tot ontwikkelingen in het vakgebied en het werkveld, met oog voor context, complexiteit en interculturaliteit. Een uitstekende beheersing van mondelinge en schriftelijke vaardigheden zijn daarvoor een vereiste.

3. Attitudes: kennis, inzicht en vaardigheden resulteren in een professionele en wetenschappelijke attitude die getuigt van een streven naar diepgang, onafhankelijkheid, integriteit en objectiviteit. Er wordt een open en kritische houding en een bereidheid tot discussie beoogd. Die houding blijkt met name ook uit respect voor normen en waarden van onderzoeksinformanten en –participanten, en voor mensen met een andere culturele achtergrond in het algemeen. Hiertoe is het tevens essentieel dat afgestudeerden zich bewust zijn van hun eigen waarden en normen in professionele contacten.

Koppeling eindtermen CAOS RU aan Dublin-descriptoren

	Kennis en inzicht	Toepassing kennis en inzicht	Oordeelsvorming	Communicatie	Leervaardigheden
Eindtermen Propedeuse	P1 P2.1 P2.4 P3	P2.3 P2.4	P3	P2.1	P2.1
Eindtermen Bachelor	B1.1 B1.2 B2.1 B2.2 B3	B1.2 B2.2 B2.3 B3.3	B3	B2.3	B2.1
Eindtermen Master	M2.1	M1a1 M1b1 M1a2&3 M1b2&3	M1a3 M1b3	M1a2&3 M1b2&3	M1a3 M1b3

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Overzicht programmaonderdelen

Bacheloropleiding

Jaar	Programmaonderdeel	Vakgebied	Werkvorm	Toetsvorm	EC	Pijler
BA-1	Introduction to Cultural & Social Anthropology	CA	hc	dt/t	6	t
BA-1	Inleiding ontwikkelingsstudies	OS	hc	dt/t/o	6	t
BA-1	Academische vaardigheden (incl. Mentoraat)	CA/OS	hc/wc/pr	o/w	6	o
BA-1	Hoofdvragen van de sociologie	Soc.	hc	t	6	t
BA-1	Gendertheorie	CA/OS	hc	t	3	t
BA-1	Regionale specialisaties en theorievorming	CA/OS	hc	t	6	t
BA-1	Thema's CA: 1. Ritueel en symboliek 2. Verwantschap en sociale netwerken	CA	hc hc	t t	6	p p
BA-1	Thema's OS: 1. Internationale samenwerking 2. Maatschappelijk middenveld	OS	hc/wg hc/wg	t/o t/o	6	p p
BA-1	Methoden van onderzoek A	M&T	hc/wg	t/o	6	o
BA-1	Statistiek 1	M&T	wc/pr	t/o	3	o
BA-1	Leerproject 1	CA/OS	wc/wg/pr	p/o/w/ proc	6	o
BA-2	Culture, Development and Globalisation	CA/OS	hc/wc	tht/o/w	6	t
BA-2	Politics, Governance and Ethnicity	CA/OS	hc	t	6	t
BA-2	Economische Antropologie & Ontwikkelingseconomie	CA/OS	hc	t	6	t
BA-2	Culture and Mobility	CA	hc/wc	tht	9	p
BA-2	Ondernemen in internationale samenwerking	OS	hc/wc	t/w	9	p
BA-2	Kwalitatieve & etnografische methoden van onderzoek	M&T	hc	t/o	3	o
BA-2	Statistiek 2	M&T	wc/pr	t/o	3	o
BA-2	Leerproject 2	CA/OS	hc/wg/pr	o/w/proc	12	o
BA-2	Inleiding filosofie	Fil.	hc	t	6	t
BA-3	Theoretical Debates in Cultural Anthropology	CA	hc	t	3	t
BA-3	Poverty, Well-Being and Social Justice	OS	hc	o/t	3	t
BA-3	Cultuur, identiteit en religie	CA/OS	hc/wc	t	3	p
BA-3	Gender en sociale ongelijkheid	CA/OS	hc/wc	tht	3	p
BA-3	Markt, materiële cultuur en meerwaarde	CA/OS	hc/wc	t	3	p
BA-3	Onderzoeksmethoden en -technieken	M&T	hc/wc/pr	o/w/proc	6	o

BA-3	Leerproject 3	CA/OS	wc/pr	o/v/proc	6	o
BA-3	Bachelorscriptie	CA/OS	pr	w/proc	9	o
BA-3	Minor/Bijvakcluster	---	---	---	24	---

Masteropleiding

Specialisation: Anthropology

Programmaonderdeel	Werkvorm	Toetsvorm	EC	Pijler
Theory I: Mobility and the Art of Fieldwork	hc/wc	w	6	t
Theory II: Anthropology and Mobility	hc/wc	tht	3	t
Specialization Seminar	wc	t/w	9	t/p
Qualitative Research Methods and Design	hc/wc	w	6	p/o
Field Research Anthropology	pr	v/proc	18	o
Thesis Writing Seminar Anthropology	wc	o	3	o
Master Thesis Anthropology	pr	w/proc	15	o

Specialisation: Development Studies

Programmaonderdeel	Werkvorm	Toetsvorm	EC	Pijler
New Actors in Development	hc/wc	t	6	t/p
Arrangements in Development Fields	hc/wc	o/tht	6	t
Research Design Development Studies	wc	o/w/p	6	p/t/o
Research Methods D: Mixed Methods	hc/wc	o/w	6	p/o
Field Research Development Studies	pr	v/proc	18	o
Thesis Writing Seminar Dev. Studies	wc	o	3	o
Master Thesis Development Studies	pr	w/proc	15	o

Werkvorm

hc = hoorcollege
wc = werkcollege
wg = werkgroep
pr = practicum

Toetsvorm

t = tentamen
o = opdrachten
w = werkstuk
v = verslag

dt = deeltentamen/-toets
tht= 'take home'-tentamen
p = presentatie
proc = procesevaluatie

Pijlers

t = theorie
p = probleemvelden
o = onderzoek

Vakgebied: CA=Culturele antropologie; OS=Ontwikkelingsstudies; CA/OS=Culturele antropologie en Ontwikkelingsstudies; Fil.=Filosofie; M&T=Methoden en technieken; Soc=Sociologie

Relatie tussen eindtermen en cursussen

Bacheloropleiding

BA-1 (Propedeuse)

Programmaonderdeel	1. Kennis en inzicht	2. Vaardigheden	3. Attitudes
Introduction to Cultural and Social Anthropology	1.1		
Inleiding ontwikkelingsstudies	1.1	2.2	
Academische vaardigheden (incl. Mentoraat)	1.1, 1.3	2.1, 2.2, 2.3, 2.4	3.1, 3.2, 3.3, 3.4
Hoofdvragen van de sociologie	1.4		
Gendertheorie I	1.3		
Regionale specialisaties en theorievorming	1.2		3.1, 3.2, 3.3, 3.4
Thema's CA/OS: 1.Ritueel en Symboliek 2.Verwantschap en sociale netwerken	1.1, 1.3		3.1, 3.2
Thema's CA/OS 1.Internationale samenwerking 2.Maatschappelijk middenveld	1.1, 1.3	2.1, 2.3	3.1 - 3.5
Methoden van onderzoek A	1.4	2.2, 2.4	3.2

Statistiek 1	1.6	2.1, 2.3, 2.4	
Leerproject 1	1.6	2.1, 2.2, 2.3, 2.4	

BA-2

Culture, Development and Globalisation	1.1, 1.2	2.1, 2.2, 2.3	3.2
Politics, Governance and Ethnicity	1.1	2.1, 2.2, 2.3	
Economische Antropologie & Ontwikkelingseconomie	1.1		
Culture and Mobility	1.1	2.1	3.1
Ondernemen in internationale samenwerking	1.1	2.1, 2.3	3.2
Kwalitatieve & etnografische methoden van onderzoek	1.2		
Statistiek 2	2.1	2.2	
Leerproject 2		2.1, 2.2, 2.3	3.1, 3.2
Inleiding filosofie	1.1		

BA-3

Theoretical Debates in Cultural Anthropology	1.1, 1.2	2.1	3.1, 3.2
Poverty, Well-Being and Social Justice	1.1	2.1	3.1
Cultuur, identiteit en religie	1.1	2.1	3.1, 3.2
Gender en sociale ongelijkheid	1.1	2.1	3.1, 3.2
Markt, materiële cultuur en meerwaarde	1.1	2.1	3.1, 3.2
Onderzoeksmethoden en -technieken	1.2	2.2, 2.3	
Leerproject 3	1.2	2.2, 2.3	3.1
Bachelorscriptie	1.1	2.1, 2.2	
Minor/Bijvakcluster	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Masteropleiding

Specialisation: Anthropology

	1. Kennis en inzicht	2. Vaardigheden	3. Attitudes
Theory I: Mobility and the art of fieldwork	1.4	2.1, 2.2	3.1
Theory II: Anthropology and Mobility	1.1		
Specialization Seminar	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5	2.1, 2.2	3.1
Qualitative Research Methods and Design	1.4	2.1, 2.2	3.1, 3.2
Field Research Anthropology		2.1, 2.2	3.1, 3.2, 3.3, 3.4
Thesis Writing Seminar Anthropology		2.1, 2.2	3.1, 3.2, 3.4
Master Thesis Anthropology	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5	2.1, 2.2	

Specialisation: Development Studies

New Actors in Development	1.2, 1.3, 1.4	2.1, 2.2	3.1
Arrangements in Development Fields	1.1, 1.2, 1.4		3.1
Research Design Development Studies		2.1	
Onderzoeksmethoden D: mixed methods	1.5	2.1	3.3
Field Research Development Studies		2.1	3.3
Thesis Writing Seminar Development Studies		2.2	3.1, 3.3
Master Thesis Development Studies	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5	2.1, 2.2	3.1, 3.2, 3.3, 3.4

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Ten geleide

In de volgende tabellen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van informatie die is aangeleverd door de dienst Control Informatie Financiën (CIF) van de Radboud Universiteit of door het Onderwijs Service Punt (OSP) van de Faculteit der Sociale Wetenschappen. Vanwege de vele wijzigingen in CROHO-registraties gedurende de afgelopen jaren is de door de VSNU verstrekte informatie volgens de opleidingen niet altijd betrouwbaar.

Bacheloropleiding

Instroom en vooropleiding eerstejaarsstudenten 2002 t/m 2010

cohort	Totaal	VWO	HBO	buiten-land	overig	1 oktober telling	EO
2002-2003	110	64%	10%	1%	25%	102	128
2003-2004	128	66%	12%	2%	21%	110	137
2004-2005	88	73%	11%	5%	11%	80	104
2005-2006	83	66%	8%	4%	22%	71	98
2006-2007	74	64%	18%	3%	16%	67	81
2007-2008	63	79%	8%	3%	10%	57	76
2008-2009	58	66%	10%	3%	21%	55	65
2009-2010	82	60%	16%	4%	21%	69	88
2010-2011	78	75%	12%	10%	3%	67	88

Bron: CIF/RU

- Eerstejaars instelling hoofdstudie: iedereen die in het studiejaar X voor het eerst was ingeschreven aan de instelling met Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies als hoofdstudie.
- 1 oktober telling: iedereen die op 1 oktober van studiejaar X voor het eerst was ingeschreven voor de opleiding als hoofdstudie en collegegeld voor de betreffende opleiding had betaald.
- EO (eerstejaars opleiding): iedereen die in studiejaar X voor het eerst was ingeschreven voor Culturele Antropologie en Ontwikkelingsstudies.

Bachelorrendement herinschrijvers in percentages (VWO-vooropleiding)

	N	na 3 jr	na 4 jr	na 5 jr	na 6 jr	na >6 jr
2002-2003	52	54%	81%	88%	90%	90%
2003-2004	64	52%	72%	81%	83%	83%
2004-2005	44	39%	66%	84%		
2005-2006	36	39%	72%	81%		
2006-2007	30	27%	67%			
2007-2008	37	16%				
2008-2009	24					
2009-2010	40					

Bron: VSNU

Vertrek bachelorstudenten (VWO-instroom), na resp. 1, 2 en 3 jaar

cohort	N absoluut	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	selectiviteit eerste jaar
2002-2003	61	15%	16%	20%	75%
2003-2004	76	16%	25%	28%	57%
2004-2005	59	25%	29%	34%	75%
2005-2006	47	23%	23%	26%	92%
2006-2007	41	27%	39%	41%	65%
2007-2008	49	24%	35%	35%*	71%*
2008-2009	37	35%	35%*		
2009-2010	47	15%*			

Bron: VSNU; * voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober

Aantal bachelordiploma's in studiejaar 2004 t/m 2010

Studiejaar	regulier	HBO	totaal	verhouding in percentages	
				regulier	HBO
2004-2005	60	Nvt	60		
2005-2006	85	Nvt	85		
2006-2007	51	6	57	89%	11%
2007-2008	47	3	50	94%	6%
2008-2009	50	3	53	94%	6%
2009-2010	37	1	38	97%	3%
2010-2011	44	0	44	100%	0%

Bron: OSP/FSW

Studieduur bachelor reguliere studenten 2004 t/m 2009

Afgest.	≤ 3 jaar	≤ 4 jaar	≤ 5 jaar	≤ 6 jaar	>6 jaar	Totaal
2004		8	42	3	7	60
2005	2	52	21	6	3	84
2006	20	22	6	2	1	51
2007	22	16	8	1	0	47
2008	18	19	10	1	2	50
2009	10	18	5	3	1	37

Bron: OSP/FSW

Doorstroom bachelor-master

Studiejaar	Totaal	MA CAOS	RMSCS	RU elders	Stopt
2007	47	23	2	4	18
2008	50	21	0	11	18
2009	37	12	0	6	19
2010	44	9	2	7	26

Bron: OSP/FSW

Masteropleiding

Cohort	gestart	Gestopt zonder diploma	Diploma behaald
2006	59	8	49
2007	28	3	25
2008	28	2	26
2009	37	7	30
2010	19	1	15

Bron: OSP/FSW

Totaal aantal ingeschreven studenten 2002 t/m 2010 op 1 oktober

Cohort	omvang totaal	ongedeelde opleiding	bachelor	vrijst./pre-masterprogr.	master	% M	% V
2002-2003	447	333	114			22%	78%
2003-2004	528	302	226			21%	79%
2004-2005	510	214	295		01	19%	81%
2005-2006	475	149	291		35	20%	80%
2006-2007	361	064	240		57	20%	80%
2007-2008	291	028	224		39	20%	80%
2008-2009	236	4	187	13	32	21%	79%
2009-2010	232	0	166	19	45	20%	80%
2010-2011	235	0	187	64	72	38%	62%

Bron: CIF/RU

Alleen inschrijvingen van vóór 1 oktober zijn geteld terwijl de uitschrijvingen van vóór 1 oktober nog zijn meegerekend.

Aantal diploma's en studieduur afgestudeerden 2004 t/m 2009

jaar van afstuderen	diploma's ongedeelde opleiding(en) CAOS	diploma's master CAOS	gemiddelde studieduur VWO-ers CAOS	gemiddelde studieduur VWO-ers FSW
2005-2006	86	33	5,5	5,4
2006-2007	39	39	5,8	5,4
2007-2008	25	37	5,5	5,1
2008-2009	2	25	4,7	5,1
2009-2010	1	28	5,0	5,0
2010-2011	0	22	5,3	5,0

Bron: CIF/RU

Gerealiseerde docent-studentratio

Jaar	Aantal fte onderwijs	Aantal ingeschreven studenten	Aantal studenten per fte-onderwijs
2004-2005	12.94	510	39
2005-2006	16.20	475	29
2006-2007	14.10	361	26
2007-2008	16.00	291	18
2008-2009	14.43	236	16
2009-2010	12.74	232	18
2010-2011	11.04	235	21
2011-2012	8.69	245	28

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding

Didactische werkvormen bacheloropleiding, uitgesplitst naar contacturen en zelfstudie

Programmaonderdeel	Studielast in uren					
	HC/WC	WG	PR	Zelfstudie	Totaal	EC
BA-1 (propedeuse)						
Introduction to Cultural and Social Anthropology	60			108	168	6
Inleiding ontwikkelingsstudies	39			129	168	6
Academische vaardigheden (incl. Mentoraat)	9	63	2	94	168	6
Hoofdvragen van de sociologie	45			123	168	6
Gendertheorie	24			60	84	3
Regionale specialisaties en theorievorming	39			129	168	6
Thema's CA/OS: 1. Ritueel en symboliek 2. Verwantschap en sociale netwerken	36			132	168	6
Thema's CA/OS: 1. Internationale samenwerking 2. Maatschappelijk middenveld	45	2		121	168	6
Methoden van onderzoek A	48	10		110	168	6
Statistiek 1	3	14	4	63	84	3
Leerproject 1	3	46	10	109	168	6
Totaal	351	135	16	1178	1680	60
BA-2						
Culture, Development and Globalisation	45			123	168	6
Politics, Governance and Ethnicity	48			120	168	6
Economische Antropologie & Ontwikkelingseconomie	48			120	168	6
Culture and Mobility	42			210	252	9
Ondernemen in internationale samenwerking	27	12		213	252	9
Kwalitatieve & etnografische methoden van onderzoek	24			60	84	3
Statistiek 2		16		68	84	3
Leerproject 2	84		12	240	336	12
Inleiding filosofie	24			144	168	6
Totaal	342	28	12	1298	1680	60
BA-3						
Theoretical Debates in Cultural Anthropology	21			63	84	3
Poverty, Well-Being and Social Justice	24			60	84	3
Cultuur, identiteit en religie	18			66	84	3
Gender en sociale ongelijkheid	21			63	84	3
Markt, materiële cultuur en meerwaarde	21			63	84	3
Onderzoeksmethoden en -technieken	100		10	58	168	6
Leerproject 3		30		138	168	6
Bachelorscriptie	24			228	252	9
Minor/Bijvakcluster					672*	24

Totaal	229	30	10	739	1680	60
--------	-----	----	----	-----	------	----

*De uren die zijn gereserveerd voor de Minor/Bijvakcluster zijn niet opgenomen in de optelsom van verschillende didactische werkvormen.

Samenvatting didactische werkvormen bacheloropleiding

Totaal bacheloropleiding	HC/C	WG	PR	Vrije keuze	Zelfstudie	Totaal
Jaar 1	351	135	16		1178	1680
Jaar 2	342	28	12		1298	1680
Jaar 3	229	30	10	672	739	1680

Masteropleiding

Didactische werkvormen masteropleiding, uitgesplitst naar contacturen en zelfstudie

Programmaonderdeel	Studielast in uren						
	HC/WC	WG	PR	Onderzoeks- -project	Zelfstudie	Totaal	EC
Specialisation : Anthropology							
Theory I: Mobility and the Art of Fieldwork	27				141	168	6
Theory II: Anthropology and Mobility	18				66	84	3
Specialization Seminar	3	36			213	252	9
Qualitative Research Methods and Design	54				114	168	6
Field Research Anthropology				504		504	18
Thesis Writing Seminar Anthropology		16	8		60	84	3
Master Thesis Anthropology				420		420	15
Totaal	102	52	8	924	594	1680	60
Specialisation: Development Studies							
New Actors in Development	30				138	168	6
Arrangements in Development Fields	36				132	168	6
Research Design Development Studies	27	4			137	168	6
Research Methods D: Mixed Methods	36	2			130	168	6
Field Research Development Studies				504		504	18
Thesis Writing Seminar Dev. Studies		16	8		60	84	3
Master Thesis Development Studies				420		420	15
Totaal	129	22	8	924	597	1680	60

Samenvatting didactische werkvormen masteropleiding

Masteropleiding CAOS	HC/WC	WG	Veld- ond.	Scriptie/ supervisie	Zelfstudie, (incl. practica)	Totaal
Anthropology	102	52	504	420	602	1680
Development Studies	129	22	504	420	605	1680

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Bezoekprogramma Culturele Antropologie RU, 20-21 mei 2012

20 mei		
18.00	22.00	commissievergadering en diner
21 mei		
08.30	09.30	gesprek met management: <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. H. Dekkers • Prof. dr. J. Janssens • Prof. dr. T. van Meijl
09.30	10.30	gesprek met studenten (Bachelor en Master): <ul style="list-style-type: none"> • Student B1: mw. Kirian Baggerman • Student B2: mw. Aukje Veenstra • Student B3: mw. Edel Heuven • Student M CA: mw. Claudia Greijn • Student M OS: mw. Anke Hilgeholt
10.30	11.15	gesprek met docenten: <ul style="list-style-type: none"> • Dr. L. Schulpen (B1) • Drs. T. Davids (B2+ Premaster) • Dr. C. Notermans (B3) • Dr. A. Tonnaer (M CA) • Dr. F. van Driel (M OS) • Dr. O. Visser (CA/OS algemeen + methodenvakken)
11.15	11.30	pauze
11.30	12.00	gesprek met OLC: <ul style="list-style-type: none"> • Prof.dr. T. van Meijl (voorzitter) • Dhr. J. van Eerden (B) • Mw. D. Hessels (B) • Mw. S. Wilson (B) • Mw. M. van den Boogaard (B) • Mw. C. Schouwenaars (M) • Mw. M. van Eijk (M) • Mw. A. Veldstra (M) • Drs. C. Sanders (onderwijscoördinator)
12.00	12.45	lunch
12.45	13.30	gesprek met examencie en studieadviseur: <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. T. Widlok (vz) • Dr. F. van Driel (secr) • Dr. A. Tonnaer (lid) • Dr. H. Marks (lid) • Drs. I. Nelissen (studieadviseur/adv. lid)
13.30	14.15	gesprek met alumni: <ul style="list-style-type: none"> • Afra Galama MSc (CA) • Lotte de Rooij MSc (CA) • Gijs van der Gulden MSc (CA) • Eefke Beelen MSc (OS)
14.15	14.45	voorbereiden eindgesprek
14.45	15.45	eindgesprek met management
15.45	17.45	opstellen bevindingen
17.45	18.00	mondelinge rapportage, zaal SP3
18.00	18.30	borrel, brasserie

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding

0639117	0513989	0860387
0500306	0620963	0234516
0731463	0800236	0825069
0500372	0800228	0722782
0503444	0716537	0616567

Masteropleiding

0735698	0635693	726486
4003721	0506052	722782
500410	0614319	3052524
0400432	514284	0514756
0852015	600288	0640093

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als hard copies en deels via de elektronische leeromgeving):

- Portfolio's / scripties / essays;
- alle scripties/afstudeerverslagen uit de zelfstudie en beoordelingsformulieren;
- voorlichtingsmateriaal;
- studiemateriaal: blokboeken en syllabi, readers, studiehandleidingen;
- verplichte literatuur die studenten zelf (via internet) verzamelen;
- voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten;
- scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- stagereglementen/handleidingen;
- tentamen- en examenreglement;
- toetsmaterialen (enkele tentamens, toetshandleiding en dergelijke) met modelantwoorden;
- recente verslagen Opleidingscommissie, Examencommissie, onderwijsjaarverslagen, bachelor-masterovergangsregelingen;
- college-, onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en), etc;
- alumni-enquêtes;
- materiaal over de studieverenigingen;
- jaarverslagen (onderwijs, onderzoek, laatste drie jaar).

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: A.F. DROOÿERS

ADRES: LARIKLAAN 2
3971 RB DRIEBERGEN

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE
OPLEIDING: CULTURELE ANTHROPOLOGIE

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: DRIEBERGEN DATUM: 20.4.12

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

A. Pajme

ADRES:

Hoogweg 109 A 2691 PC Monster

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

20/4/2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

TINKTEN, Hendrik

ADRES:

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

DATUM: 20-09-12

Ubrecht

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping initial letter followed by several smaller, less distinct characters.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *ALCANTARA PILLEN*

ADRES: *DEPARTMENT OF ANTHROPOLOGY - UNIVERSITY COLLEGE LONDON,
14 TAVISTOCK ST
LONDON WC1H 0EJ
UK*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

20-5-12

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized, cursive script.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Reinout Meijnen*

NAAM:

ADRES: *Vrouwenweg 1a
2322 LJ Leiden*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 20 april 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Floor Keizer

ADRES: Catharijnesingel 56
3511 GE Utrecht

IS ALS ~~DEZUNDE~~ / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEMHAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 6/3/2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'F. Meur', with a horizontal line underneath.

Bijlage commissiesamenstelling

Radboud Universiteit Nijmegen (2 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd	31-12-2013
	M Anthropology and Development Studies (60253)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Floor Meijer		
Commissieleden	André Droogers Rik Pinxten Alexandra Argenti-Pillen Adrie Papma Reinout Meijnen		

Vrije Universiteit Amsterdam (2 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd	31-12-2013
	M Social and Cultural Anthropology (60049)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Secretaris:	Floor Meijer		
Commissieleden	Michiel Baud Inge Hutter Alexandra Argenti-Pillen Adrie Papma Reinout Meijnen		

Universiteit van Amsterdam (4 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Culturele Antropologie en Sociologie der Niet- Westerse Samenlevingen (66614)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Medische Antropologie en Sociologie (60198)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Contemporary Asian Studies (60211)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Titia Buising		
Commissieleden	André Droogers Rik Pinxten Alexandra Argenti-Pillen Adrie Papma Reinout Meijnen		

Universiteit Utrecht (3 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd	31-12-2013
	M Culturele Antropologie (60745)	Voltijd	31-12-2013
	M Latijns-Amerika studies (60174)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Titia Buising		
Commissieleden	André Droogers Rik Pinxten Alexandra Argenti-Pillen Adrie Papma Reinout Meijnen		

Universiteit Leiden (2 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd	31-12-2013
	M Cultural Anthropology and Development Sociology (60156)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Titia Buising		
Commissieleden	André Droogers Rik Pinxten		